

VALAŠTIANSKY hlásnik

ročník XIV. ■ číslo 4 ■ september 2016 ■ dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Ohlasy k mimoriadnemu zasadnutiu OcZ vo Valaskej zo dňa 17. augusta
- Rusko
- Indonézia

SLOVO NA ÚVOD

Vážení čitatelia Valašianskeho hlásnika,

leto pomaly končí, v záhradách a na poliach zbierame úrodu, deti opäť zasadli do školských lavíc a my k vám prichádzame s ďalším číslom obecných novín Valašiansky hlásnik. Dovoľujeme si prihovoriť sa vám, nakoľko nám nie je ľahostajná situácia, ktorú vnímame okolo seba pri našej práci.

Čím ďalej, tým viac sa stretávame s neochotou či ľahostajnosťou poskytovať a zasielať nám informácie o činnosti niektorých inštitúcií či spoločenských zložiek, resp. príspevky do obecných novín. Nevynímajúc ani obecný úrad. Výnimku snáď tvoria len p. Magera a p. Sukičová, ktorá nám pravidelne posila príspevky z obcejnej matriky. Ďakujeme im týmto za ochotu a ich podporu. Aj keď potom niektorí chytráci nazývajú obecné noviny ironicky Mageroviny. Vieme, že sa uskutočnilo mnoho akcií, ktoré v našich obecných novinách absentujú. Leto prešlo, mnohí využili voľný čas a dovolenku na oddych a regeneráciu, počas letných mesiacov bolo menej aj kultúrnych akcií, nezasadalo ani obecné zastupiteľstvo. Ale aj napriek tomu chceme vyjadriť poďakovanie za príspevky o ich akti-

vitách členkám JDS Valaská a Piesok, ktoré svoju činnosť nenechávajú nepovšimnutú a rady sa s vami podelia o svoje zážitky. Musíme však konštatovať, že pri našej práci sa čoraz viac stretávame s dosť negatívnymi až priam ignorantskými postojmi voči nám, členom redakčnej rady, a s tým spojenou neochotou podeliť sa o svoje zážitky s ostatnými občanmi obce. Chceme len upozorniť tých, ktorých sa to týka, že tu nejde o nás, my si čo to dokážeme pozbierať, ide o to, že svojím postojom oberáte o možnosť prečítať si niečo o dianí v obci ostatných občanov, ktorí sa niektorých udalostí nemôžu zúčastniť. Vieme, že máme okolo seba mnoho občanov starých a chorých, ktorí sú odkázaní na zdroj informácií len z médií a tlače, a takto ich svojím egoistickým prístupom oberáme o možnosť informácie o činnosti v obci. Veď ako sme sa dozvedeli, niektorí seniori doslova až čakajú na ďalšie vydanie Valašianskeho hlásnika, ale nielen oni. Detaily vzniknutej situácie nebudeme rozoberať na stránkach obecných novín. Myslíme si, že keď má ísť o nejaké dielo v prospech ľudí, v prospech ostatných, svoje osobné invektívy voči jednotlivcom by mali ísť bokom. Každý jeden z nás sme nejaký, máme svoje pozitíva aj negatíva, svoj prejav, vystupovanie a mali by sme sa na-

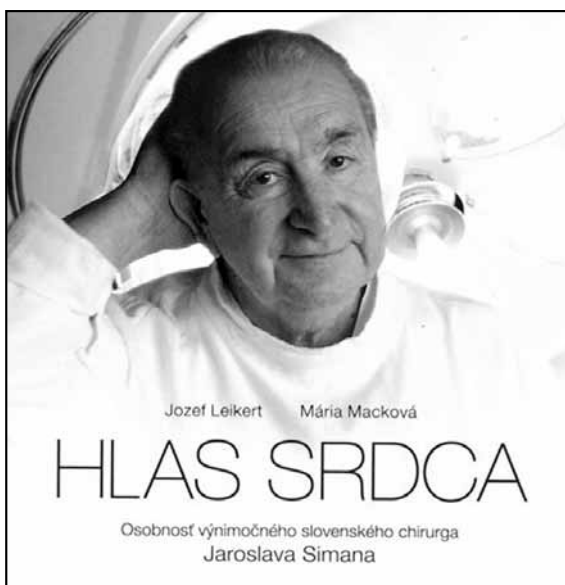
učiť brať ľudí okolo seba takých, akí sú, aj s ich kladmi a záporami, selektovať, čo je pre mňa a hlavne pre ostatných dobré. Ignorantský postoj a vzájomné ohováranie a osočovanie nevedú k ničomu. Lebo ako káže Boží zákon: „Kto búrku seje, búrku bude aj žať.“ V niektorých situáciách to pripomína postoj malého spurného dieťaťa, ktorému zoberú obľúbenú hračku a to sa potom hnevá na celý svet. Istí občania našej obce sa už vyše roka nestotožnili s naším členstvom v RR a stále kritizujú našu činnosť. Získať od nich nejaký príspevok je priam husársky kúsok, ktorý sa, priznávame sa, nie vždy vydarí. Len chceme podotknúť, aj napriek vyjadreniam niektorých občanov ako Valašiansky hlásnik stratil svoju pluralitu, že uverejníme aj kritické články, pokiaľ sú konštruktívne a podložené vecnými argumentmi. Nechceme teraz iba obhajovať svoju činnosť, priznávame, že máme aj my veľa chýb a nedostatkov, ale tváriť sa, že sa nič nedeje a strkať hlavu do piesku na zakrytie problému, to nie je riešenie.

Prajeme všetkým žiakom a učiteľom úspešný štart do nového školského roka a našim čitateľom pekné a slnečné dni nadchádzajúcej jesene plnej vzájomnej úcty, tolerance a rešpektovania sa.

Redakčná rada

Vážení čitatelia VH,

pred časom sa nám dostala do rúk kniha o našom rodákovi profesorovi Jaroslavovi Simanovi, Hlas srdca. Je to kniha o významnom slovenskom lekárovi Prof. MUDr. **Jaroslavovi Simanovi** PhD., ktorý sa preslávil úspešným oddelením siamských dvojčiat. Získal za to ocenenie Krištáľové krídlo. Kniha o človekovi s veľkým „Č“, ktorý aj napriek vzdelaniu a úspechu zostal srdcom Valaštan, hrdzo sa hlásiac k svojim koreňom, neodmietajúc pomoc nikomu, kto ho o to poprosil. Knihu Hlas srdca predstavila Nadácia Krištáľové krídlo 26. mája 2016. Následne ste si o tejto knihe mohli prečítať príspevok v časopise MY - Horehronie a na internetovej stránke (vy, ktorí máte prístup na internet): nasabystrica.sme.sk/c/20219023/vysla-kniha-o-profesorovi-jaroslavovi-simanovi-rodakovi-z-valaskej-ktory-oddelil-siamske-dvojcata.html. Je to už osem

rokov, čo tento múdry a skromný človek navždy opustil svojich príbuzných, priateľov, spolupracovníkov, pacientov, svoju rodinu. Myslíme, že prirovnávanie - múdry a skromný - je viac než výstižné, lebo práve tieto vlastnosti dokonale vystihujú pána profesora Simana, ako na neho spomínajú jeho rodáci, ktorí ho ešte majú v živej predstave vo svojich myšliach. Myslíme, že je na škodu, keď naši občania, ktorým sa do rúk nedostal výtlačok MY - Horehronie a nemajú prístup k internetu, si nemohli prečítať túto recenziu k uvedenej knihe a tiež spomienku na toh-

to významného rodáka. Valaská má dosť rodákov, ktorí sa pričínili o zvuk mena rodnej obce, ktorí sa hrdzo hlásili ku svojim koreňom, a pán profesor bol jedným z nich. Autori v knihe Hlas srdca Jozef Leikert a Mária Macková o. i. uvádzajú: „Knihou ďakujeme profesorovi Simanovi za všetkých, ktorým prinavrátil zdravie. Za dôveru, ktorou sa kolegom, pacientom a všetkým, čo ho stretli, hlboko vryl do pamäti a srdca. Rovnako, ako sa vryl do našich duší, kde ostane navždy.“ Kniha obsahuje odpovede na spracované rozhovory s Jaroslavom Simanom, zaujímavé, podnetné a nadčasové myšlienky. Na jej konci sú výpovede päťdesiatich osobností, priateľov Jaroslava Simana.

Pán profesor Jaroslav Siman bol mimoriadne obľúbený, ako medzi

pacientmi, kolegami, tak aj medzi svojimi rodákmi, kde rád a často chodieval, vynikal veľkou prirodzenou autoritou, morálnym kreditom a charizmom.

Odkaz pána profesora Simana, jeho život, dielo sú a ostanú v srdciach nás, Valaštanov, naďalej. Tí, ktorí ho osobne poznali, spomínajú naň s úctou a láskou a tým, ktorým pomohol, s veľkou vďakou.

Pán profesor, zostávate v našich spomienkach a srdciach!

Redakčná rada

Kačurienky do Ruska

Po úspešnom slovenskom turné rusko-slovanského spojenia folklórnych skupín Volnij Don a Kačurienky sa tieto dve zoskupenia dohodli na ďalšej spolupráci. Kačurienky dostali pozývaci list od bratov Rusov a realizácia sa mohla začať. Vybaviť víza, kúpiť letenky, dať dokopy financie, naplánovať odchod, pobaliť kroje a hor sa do Ruska! V Brezne sme mali hromadné stretnutie. Tam sme dotlačili a odvážili kufre, za jeden vypili na úspešný štart, o pol noci nasadli do áut a cestovali do Budapešti, odkiaľ sme leteli ráno o 6:00 smer Moskva. Let bol pomerne rýchly a okolo 8:00 sme pristáli. Aby v Rusku vedeli, že k sebe patríme,

nahodili sme sa do rovnakých šiat a so vzrušením hľadali východ z letiska. Skupina Volnij Don nás vŕcne privítala tak, ako sa patrí. Do očí bil veľký plagát s nápisom Kačurienky a do uší prenikala známa hudba so spevom. Spoločne sme nasadli do mikrobusu a vyrazili do centra Moskvy. Cestu metrom sme si krátili spevom, čo pre ostatných spolucestujúcich bolo podľa súdenia príjemným spštením každodennej rutiny, nakoľko si nás nahrávali a fotili. Veď úsmev hovoril za všetko. Červené námestie bolo neopísateľným pocitom. Vidieť zmrzlinové farebné kopčeky naživo. Počasie nám prialo až priveľmi a slnko hria-

lo ako besné. Keďže jedna z kačurienok oslavovala narodeniny, rozhodli sme sa smäd uhasiť pivkom. Po osviežení a speve nás čakala 16 hodinová cesta v mikrobuse do Rostova na Done. „Kontrola, občianske víza, pasy...“ pomyslela som si, keď sme na odpočívadle zastavili na znamenie policajtov. Keď náš šofér nasadol do mikrobusu, vypytovali sme sa, čo sa deje. Nejaký chlapík potreboval odviesť domov, policajti sa pýtali, či nemáme voľné miesto. No stalo by sa toto u nás? Dlhochizná cesta bola za nami. Dolámané, nevyspaté, hladné no plné očakávaní sme vystúpili z mikrobusu pred domom Sašu. Ukázal nám, kde sa môžeme

zložiť, kde budeme spať a išli sme sa zoznámiť s domácimi. Títo milí ľudia nám na prestretom stole servirovali všakovaké dobroty vrátane studeného boršču s kôprom, domáceho vína a pálenôčky. Náš

spev na seba nenechal dlho čakať. Oddýchlí sme si a pomaly sa chystali na večerný koncert. V bare, kde sme vystupovali, bola dobrá atmosféra. Koncert dopadol na výbornú a vyspevovali sme ešte dlho do rána. Na druhý deň nás opäť čakal koncert. Ráno sme sa obriadili a mikrobused presunuli do Bohom zabudnutého mesta Dugino, kde sme

v kultúrnom dome mali vystupovať. Ako prvé nás v rieke Don privítali kravy, neskutočné teplo a nakoniec aj domáci. Koncert, počas ktorého bolo v kultúrnom dome asi 40°C, bol do posledného miesta plný. Okrem nás skupiny Volnij Don sa tu predstavili aj deti so svojím spevom a v neposlednom rade Abukovsky kazacký národný chor. Tvoria ho zväčša bábušky plné elánu a života, ktoré nás po vystúpení pozvali k sebe. Pohostili a prijali nás naozaj vŕcne. Prehnuté stoly s občerstvením, domácou pálenkou – samagonom, rybacou polievkou, spevy, dobrá nálada a srdečnosť vo mne vyvolávali pocity neskutočnej eufórie a šťastia. Do neskorej noci nám bábušky názorne ukázali, ako sa v Rusku pije, spieva, zabáva, aj napriek chudobe. Ich prenikavé spevy s ťažkým osudom kozákov sa vrý-

vali hlboko pod kožu. Keď sme už spoločensky unavené nasadali do mikrobusu, skrsla v nás vynikajúca myšlienka ochladiť sa v Done. Za svitu mesiaca sme sa vybláznili v rieke a spevom odišli do domu spať. Dni plynuli ako voda, zážitky sa nabaľovali. Videli sme centrum Rostova, plavili sme sa na plachtinici, absolvovali slovensko-ruskú miniskolu tanca, spoznávali nových ľudí. Čakala nás ešte jedna najdôležitejšia úloha, a to nahráť spoločné CD. Opakovanie piesní stále dokola, zjednotenie dynamiky, tempa, nástupov. Veru, bolo to náročné, ale Griša a Saša nám boli veľmi nápomocní a vždy nás povzbudzovali. Nakoniec sa všetko podarilo. Robili sme to najprirodzenejšie, čo pre Kačurienky môže byť – spievali sme všade a každému. Snažili sme sa prostredníctvom folklóru ukázať krásu Slovenska a myslím, že môžeme povedať za všetky z nás, že sme ju ukázali dobre. Na tento výlet budeme spomínať veľmi dlho. Ďakujeme v prvom rade skupine Volnij Don za pozvanie a starostlivosť o nás. Naša vďaka patrí aj sponzorom, ktorí nás finančne podporili: Občianskemu združeniu Pekný Deň a Železiarňam Podbrezová. Pevne veríme a dúfame, že to nebolo naposledy, čo sa Kačurienky v Rusku ukázali.

HORE HRONOM, DOLU DONOM....

Žofia Hubertová

INDONÉZIA

Keď pred asi dvoma rokmi náš kamarát Lukáš Havrila odchádzal pracovať a žiť do hlavného mesta Indonézie Jakarty, vrela som si, že taká ďaleká a exotická krajina, čo ho to len napadlo. Keď sa tam aspoň ako tak zabýval, napísal nám, že ho môžeme prísť navštíviť. Objasnil nám ceny leteniek a ubytovania. Všetko to vyzeralo lákavo, ale stále to ostávalo v štádiu „možno niekedy“. No ako čas plynul, sledovali sme jeho fotky a videli sme, že si to tam poriadne užíva. A vtedy som si povedala prečo nie? Napísali sme Lukášovi, a ten nám okamžite začal plánovať výlet na tri týždne. Ubytovanie, najkrajšie miesta, doprava... Kúpili sme si letenky a 1. mája sme odleteli do Jakarty. Naše dobrodružstvo sa začalo už v lietadle. Ani nie tak tým, že sme leteli 2 hodiny do Istanbulu a odtiaľ 12 hodín do Jakarty, ale v lietadle bolo všetko zadarmo. A čo urobí Slovák, keď je alkohol zadarmo? A tak sme po 14 hodinovom lete vystúpili (niektorí vypadli) na letisku v Jakarte, kde nás už čakal Lukáš so svojou manželkou Hankou. Srdečne nás privítali a zobrali nás zaklimatizovať sa do ich domu bazén, pivo

som si nikdy nemyslela, že niekomu môžem spraviť radosť tým, že sa s ním odotím. Po kultúrnych pamiatkach prišiel čas nahliadnuť trochu do indonézskej prírody. Navštívili sme zemiakové polia vo výške 2000 m n.m., jazero plné síry a videli poriadny kus džungle. Pri tom nás vždy sprevádzal niekto z miestnych, od ktorých sme sa dozvedeli asi viac, akoby sme cestovali s agentúrou. Stačilo

a pohoda, tak to bolo to pravé - dať sa dokopy zo 6 hodinového časového posunu.

Prvé dni sme strávili v Jakarte, kde sme veľmi rýchlo zistili, že sme pre miestnych Indonézancov poriadna exotika. Otáčajúce sa pohľady, vykrikovania typu: „Hellou, mistr!“ a hlavne vždy vládne úsmevy... tak takto nás privítalo hlavné mesto. Videli sme mrakodrapy, navštívili obrovské nákupné centrá, boli v preplnených uliciach a kľúčikovali sme pomedzi autá, ktoré si spravili z dvojprúdovej cesty štvorprúdovú.

Po troch dňoch strávených v Jakarte sa našou ďalšou destináciou stala Yogyakarta. Toto mesto je vzdialené od Jakarty okolo 500 km, takže v rámci šetrenia času sme sa do Yogyakarta dopravili lietadlom. Je to tiež obrovské mesto, ale na rozdiel od Jakarty tu chýba veľké množstvo mrakodrapov a ten jakartský zhon. Samozrejme, nie je to pokojné mestečko, ale je úplne iné ako hlavné mesto. Mali sme možnosť vidieť typické indonézske trhy so sliepками, šiatrami a všetkým, na čo si len pomyslite, že na trhu môžete nájsť. Ľudia sa stále neprestávali usmievať a obzerať sa za nami. To sme si užili najmä pri návšteve hinduistického chrámu Prambanan a budhistického chrámu Borobudur, kde sme sa asi každých 10 minút fotili s domáccimi a oni nám potom za to srdečne ďakovali. Vážne

sa len opýtať, či nám môže niekto pomôcť a za 2-3 eurá sme mali sprievodcu, ktorý s nami chodil aj celý deň. Mali sme možnosť piť cibetkovú kávu (celkom fajn káva, ale popradská tiež nie je zlá), videli sme výrobu batiky a tieňového divadla. Bolo tam úžasne, ale Lukášov program nepustil, a tak sme sa posunuli ďalej.

Naším ďalším cieľom bola Surabaya. Tam sme leteli na čmeliaku, čo bol parádny zážitok a asi najpohodlnejšie lietadlo, akým sme za tri týždne leteli. Z letiska sme nasadli do auta a cestovali rovno k sopke Bromo. Úžasné výhľady, tlačienica pri východe slnka, spevy a hlavne poriadna únava nás sprevádzali na tomto trojdňovom výlete. Po sopke Bromo nás čakal ďalší východ slnka nad sírovou baňou. Pre mňa asi najsilnejší zážitok. Popravde, tu už nikoho nezaujímal žiadny východ slnka. Všetci sme ostali stáť trochu zahanbení a trochu pokorení, keď sme videli chudých Indonézancov vynášať asi 70 kg síry na chrbtoch z diery, v ktorej sme nedokázali dýchať bez masiek. Oni nemali žiadne masky, žiadne topánky, len úsmev na tvári, pretože vedeli, že za túto robotu dostanú asi 3 eurá a budú môcť uživiť rodinu. Len ktovie dokedy. Ale oni sú ľudia, ktorí aj tú smrť berú akosi prirodzenejšie ako my, západní ľudia a mám pocit, že by sme sa mali od nich čo naučiť.

Takže asi po 12 dňoch chodenia, výletov a východov slnka prišiel zaslúžený oddych na Bali. Teda aspoň sme si to mysleli. No pre mňa Bali... trochu sklamanie. Veľa západných turistov, ceny predražené. Ale parádne ryžové polia a tie trhy s oblečením. Skoro som ani kufor nezavrela. Na Bali konkrétne v meste Ubud sme ostali 4 dni. Našou poslednou zástavkou sa stal ostrov Lombok. A až teraz prišlo vytúžených 6 dní oddychu. Parádne ubytok v chatkách so slamenou strechou, výhľadom na oceán a vynikajúcim indonéžskym jedlom. Výlety na loďke s neskutočne milými domáccimi, šnorchovanie medzi rybkami a samozrejme jazda na cestných skútroch na odlahlé pláže, kde môžete piť

z kokosových orechov, vyskúšať si surfovať alebo plávať medzi obrovskými vlnami. Úžasných 6 dní oddychu a parádnej zábavy. No a už nás čakal len návrat do Jakarty a posledné 4 dni. Samozrejme Lukáš nám aj tu pripravil bohatý program. Zobral nás na mäsový trh, kde všetko neskutočne smrdelo, na čajové plantáže, kde zase všetko neskutočne voňalo, videli sme obrovské pavúky, zažili lejak v džungli, kde nám domáci namiesto dáždňikov ponúkol banánové listy, išli na aute 4 hodiny vzdialenosť 70 km a pozerali Simpsonovcov, vrátane šoféra, boli sme na večeri na 53. poschodí, kde sme si svoj drink vychutnávali s výhľadom na rozsvietenú Jakartu a navštívili sme aj krásne vodopády, kde bolo plno indonéžskych detí túžiacich sa s nami vyfotiť, na čo sme si už za tie tri týždne zvykli. Veru na dobré sa ľahko zvyká. Ale prišiel čas a my sme sa museli s našimi kamarátmi Hankou a Lukášom rozlúčiť. Pripravili nám úžasný program a super sa o nás postarali, za čo im z celého srdca ďakujem. Prvýkrát som zažila, čo je to 98 % vlhkosť vzduchu, ako je to podávať si ruku s opicami, namiesto budíka ráno o piatej počúvať moslimské spevy a samozrejme aspoň sčasti spoznať ďaleký východ a život tam. Bol to nezabudnuteľný výlet, ktorý vo mne zanechal krásne zážitky. Utvrdil ma v tom, že ľudské šťastie sa neodvíja od toho, koľko čoho máme, ale od toho, čo nosíme v sebe. Je jedno, či sme chudobní, alebo bohatí, či máme to, alebo ono... vždy si treba vážiť to, čo máme, a radovať sa z toho, tak, ako to robia Indonéžania. A potom sa im aspoň malým krôčikom priblížime a budeme bližšie k najdeniu šťastia a pokoja, po ktorom všetci tak túžime.

A čo dodať na záver? Všade dobre, ale doma najlepšie.

Tak vám prajem pekné dni. Namasté

Ing. Dominika Schallerová

Dôchodcovia s úctou k sviatkom a tradíciám

V hojnom počte sme sa stretli v ten jedinečný deň - Deň svätójánsky - deň letného slnovratu, ktorý si vážili už aj naši predkovia z dávnych čias. Nachádzali v ňom mýtické úkazy, priaznivé pre život a existenciu človeka. Patril tam úkaz rovnodennosti, liečivá sila bylín aj vody, žbŕnkajúcej v hĺbkach studní a horských potôčikoch.

To všetko umocnila tajomná svätójánska noc, osvetlená nevšedným svitom mesiaca, oblohou žiarivou hviezdami a poletujúcimi svetielkami svätójánskych mušiek. Úžas týchto úkazov a ich krása darovaná človeku, láskou zo samotného neba, umocňovali v každom človeku vzájomnú krásnu citovú väzbu. Korunovali ju úctou a láskou k starobe, ale tiež radost-

ný obdiv k roztúženej a veselej mladosti. Duchovnú hĺbku svätójánskej noci umocnila aj biblická udalosť o živote, o krutej obeť a smrti svätého Jána.

Je pochopiteľné, že sa slávenie svätójánskeho dňa zachovalo po celé stáročia, veď ľudia v ten deň slávil v radosti, v úcte a s vďakou a veselosťou, za všetko to, čo im bolo darované pre potrebu a existenciu života na

tejto zemi. My dôchodcovia svojou aktívou prípravou a účasťou na slávení tohto dňa chceme posunúť pochoďeň aj mladšej generácii, aby na krásne tradície predkov nezabúdali a aby si ich vážili.

No keďže naša prvá pripravená vatra vzplanula rukami našich mladých (bez nás) o deň skôr, dúfame, že snáď do budúcnosti prevezmú túto

pochodeň. Tento rok sme mali dva razy jánsku vatru - museli sme si postaviť novú. Bolo by to milé a potešujúce, keby obidve boli žiarili svetlom úcty - nie závidia, svetlom radosti - nie výsmechu, svetlom ochoty - nie zlomyselnosti; pri ktorej by sme sa spolu zabavili, potešili, vzdali úctu svojim predkom, slávnemu dňu, obdivu prírode a vďaky nebu.

Viera Babčanová, JDS Valaská - Piesok

Blahoželanie a poďakovanie

Mať v kolektíve aktívneho, zdatného a veselého športovca - Martina Popoviča - je pre našu organizáciu JDS Valaská veľkou radosťou. Ďakujeme ti Martin za reprezentáciu a úspešné umiestnenie na letných športových hrách v disciplíne - vrh guľou s krásnymi výsledkami. Na okresnom kole za 1. miesto, na krajskom kole za 2. miesto a na celoslovenskom kole za krásne 2. miesto. Prajeme ti aj do budúcnosti ešte mnoho úspechov a radosti.

JDS Valaská

POĎAKOVANIE

Staré porekadlo hovorí, že bez práce nie sú koláče. Treba však dodať, že niekedy samotná práca koláč nedokončí, bez podania pomocnej ruky a ochoty. No a práve za to chcem srdečne poďakovať pánovi starostovi Ing. J. Uhrinovi, p. M. Krupovi, p. D. Králikovej, p. Silvii Krupovej, p. L. Štubňovi s kolektívom, p. M. Zemanovičovej, p. Štulajterovi s kolegom.

V.B. - JDS Valaská - Piesok

Čo rozprávali pamätníci

O zvláštnych príbehoch troch chlapov počas 2. svetovej vojny

Príbeh Jožka Molčana Košťalika

Keď bolo vyhlásené SNP, Valaštania sa snažili pomôcť pri oslobodzovacích bojoch rôznym spôsobom. Jedni bojovali ako povstaleckí vojaci, iní, zvlášť mladí chlapci sa pridali k partizánom. Tí chlapi, čo zostali doma, pomáhali pri stavbe letiska v Rohoznej, kopali protitankové priekopy v Bujakove, robotníci v okolitých fabrikách vyrábali muníciu pre potreby povstania.

Keď sa Nemci blížili pri potlačení povstania k Breznu, bolo potrebné povyväžať zo skladov kasární muníciu a vojenský materiál, aby sa nedostal do rúk nepriateľa. Valaštania na svojich povozoch a poniekotorí na záprahoch z kasární uháňali s nebezpečným nákladom do hôľ, smerom cez Valaskú.

Jeden z povozníkov bol Jožko Molčan, s prímením Košťalik. Bol to chlapík menšieho vzrastu, čo bolo hádam príčinou, že jeho voz naložili ako posledný. Darmo hnal kone hore Šibenákom a popri kameňolome starou hradskou, kde sa striedali prudké stúpania s klesaním. Pred Nemcami mal už len malý náskok. Motorizované jednotky ho dohnali vo Valaskej pred notárskym úradom. (Po vojne budovu prestavali na MNV.) Už nestačil odbočiť ani do Potôčkov, tak sa dostal do rúk nepriateľa. Nemci hneď obsadili notársky úrad a zajatca tam predviedli na

výsluch. Vtom sa do dediny s rachotom a strelbou vrátili tanky. Pred notárskym úradom nastala trma-vrma, kone sa splašili a Nemci povybehovali skontrolovať situáciu von. Vzniknutý chaos využil aj zajatec Jožko a pomedzi Nemcov prebehol do náprotivného dvora do Skalov. Začali po ňom strieľať. On sa utiahol pod chlievy, celkom dozadu, do tmavého kútika. Pichali okolo neho bajonetmi, no neobjavili ho. Len v neskorú nočnú hodinu sa odvážil vyliezť zo svojej skrýše. Celý premočený od hnojovky a skrehnutý od zimy sa zakrádal na Studničku, kde v malom domčeku, ukrytý v spoločnom dvore, býval jeho príbuzný, ujčok Krupa od Šarhov. V dome ho obriadili, prezliekli a tu sa ukrýval až kým osloboditeľské vojská nezahnali nepriateľa do Podbrezovej.

Po vojne býval Za ulicou, na vršku nad Javorovou v ružovom domčeku so svojou ženou a synom. Ešte v penzijnom veku pracoval v Strojárnach Piesok ako brigádnik pri úprave parkov a okolia objektov. Možno si spomeniete na malého chlapíka s lopatou väčšou ako bol sám, alebo ako s kosou vykášal „garády“. Keď som ho videla z okna konštrukcie, kde som pracovala, vždy som si spomenula na príbeh, ktorý mi porozprávala moja mama.

Zvláštna udalosť počas frontu

Keď sa front zastavil v našom chotári, vyskytli sa aj neuveriteľné príbehy. Jeden z nich sa podľa záznamov kronikára Antona Kúdelku udial nasledovne.

Peter Kúdelka zo Studničky, ktorý býval v dedine, sa zatúlal hradskou (cestou smerom na Brezno) k rumunským vojakom. Mohlo to byť koncom februára, v tom čase sa Rumuni zdržovali v dome cestára Klementa Divoka. (Je to piaty dom Za ulicou, smerom od Brezna, z dolnej strany cesty.) Petra Kúdelku pokladali za špióna. Keď zistili, že je hluchý, dohovoriť sa s ním nemohli, preto ho vrátili späť do dediny. Pri prechode frontovej čiary, ktorá sa vtedy tiahla v priestore od domu Rudolfa Fabriciusa (vpravo od vyvieracky Javorová), kde boli Nemci, po starý dom Parašínovcov (dnes dom od Turčínov). Pre zmenu ho chytili Nemci. (Vojaci nemeckí a rumunskí boli od seba vzdialení len okolo 200 m, táto časť obce, kde sa to udialo, sa volala Za ulicou.) Aj Nemci ho pokladali za špióna. Keďže sa s hluchým nevedeli dohovoriť, zavreli ho na ihráči v dome Martina Bánika, kde bolo „ortskomando“. Odtiaľ sa mu podarilo ujsť pod zámienkou, že ide na záchod.

(Pretože som sa v tomto dome narodila, viem si predstaviť, ako sa mu podarilo uniknúť. Drevený záchod stál za domom. Viedol k nemu úzky prechod poza dom popri drevenom plote. Keď sa mu podarilo na latríne vytlačiť zadné dosky, mohol sa preplaziť pár metrov a spustiť sa dolu úšustom, strmým brehom do Hrona. Bolo to nad Skalkou, kde má dnes rybník pán Németh. Keď tadiaľ ešte tiekol Hron, poznali tieto miesta všetci Valaštania, zvlášť mládež trávila všetky voľné chvíle na Skalke. Doplnila Mária Luptáková.)

Príbeh cestára Klementa Divoka

Cestár Klement Divok pochádzal z Bravčova. Na konci Valaskej, Za ulicou, z dolnej strany cesty si postavil dom. Usadil sa tu v medzivojnovom období natrvalo aj s rodinou. Bol štátnym zamestnancom a jeho povinnosťou bolo kontrolovať stav cesty, nazývanej hradská, po mesto Brezno. Čistil „garády“ od nánosov, výmole zasypal pieskom, veď asfaltový povrch ešte nebol.

V čase prechodu frontu našou dedinou jeho dom rumunské vojská oslobodili medzi prvými, aj sa u neho časť vojakov usadila. Bol zvedavý, aká situácia je v dedine, tak sa vybral na priesvedy. Pri prechode frontovej čiary ho chytili Nemci. Pokladali ho za špióna, aj keď ho spoznali, veď ešte nedávno bývali v jeho dome. Odviedli ho na Ihráč,

kde ho vyšetrovali. Nechcel prezradiť nič o rumunských vojakoch, tak sa Nemci rozhodli odviesť ho do Hronca na vyššie veliteľstvo. Keď prechádzali dolu poza humnú, popri pastierni, (dnes tam stojí dom Jána Mojžiša Jenuľa) strhla sa strelba. Nemecký vojak, ktorý ho viedol, sa ukryl. Toho využil Klement Divok a pustil sa behom na Studničku. Vojak za ním kričal, no on na to nedbal, len bežal. Skryl sa vo Valenzákove dvore pod chliev, kde počkal do tmy. Domov sa vrátiť nemohol, ukrýval sa u známych v dedine. Pretože mal červené vlasy a fúzy, dal sa oholiť a ostrihať, prezliekol si iné šaty a takto ušiel istej smrti.

Mária Luptáková

Hanba za vieru

V živote sme sa už dostali do rôznych nepríjemných situácií, keď sme sa cítili trápne a hanbili sme sa za seba, za svoje slová, správanie, oblečenie... (Aký najväčší „trapas“ sa ti v živote stal? Čo najtrápnejšie si v živote urobil? Aký vplyv mala na teba táto udalosť?) Niekedy sa však hanbíme aj za svoju vieru a cítime sa trápne, keď o nej máme hovoriť. Jedna moja vzdialená príbuzná mi raz povedala: „Veľmi často som dostávala otázku ohľadom mojej viery v Boha. A ja som zakaždým odpovedala rovnako: Nechcem o tom hovoriť. Ale až teraz chápem, že to nie je správne. Ako keby som sa hanbila za to, v čo verím. Ale ak tomu verím, tak som presvedčená, že je to tak a teda sa vlastne hanbím sama za seba. Za svoje názory. Neverím si. Som slabá. Ale ja taká nechcem byť. A tak som vystrela hlavu a zamyslela som sa. Prišla som k tomuto záveru: Viera je dar, ktorý dostane každý, ale len málokto ho

vie využiť. Lebo tak to s darom býva. Určite to poznáš,“ povedala mi. „Dostaneš dar a ty jednoducho nevieš, čo s ním. Nevieš možno preto, lebo ten dar nechápeš, alebo sa ti nepáči, alebo ti prekáža. Dôvodov je mnoho. Ja sa priznávam, že viera sa nedá pochopiť až tak, ako by sme si prišli a niekedy aj prekáža, lebo má pravidlá, ktoré sa nám nie vždy páčia. Ale je to dar a mali by sme si ho vážiť a snažiť sa pochopiť jeho využitie,“ rozhovorila sa. Ďalej pokračovala: „To, čo v dnešnej dobe mnohých ľudí odrádza od viery, je inštitúcia, ktorá tú vieru hlása. A je to jedno, či je to viera kresťanská, židovská, moslimská alebo iná. Je to viera, že je niečo viac, niečo transcendentné, teda niečo, čo nás presahuje. Najviac ľudí sa búri proti cirkvi kresťanskej. Ja sama vidím jej chyby. V jej histórii je veľa čiernych škvrn. Ale všimla som si, že sa hovorí len o nich. O svetle v jej dejinách sa nehovorí skoro vôbec. Načo aj? Nie je to tak zaujímavé ako to, že cirkev odsúdila niekoľko tisícok ľudí z podozrenia z bosoráctva alebo prenasledovania kacírov, vyvražďovania pohanov. Viem, že tieto skutky sa ospravedlniť nedajú, nedajú sa prehliadať a nesmieme na ne zabudnúť. Ale naozaj chceme ovplyvňovať prítomnosť minulosťou? Veď minulosť je tu na to, aby nám pripomenula to, čo bolo a aby sme sa z nej poučili, a nie na jej základe súdili a zavrhovali. Ja verím, že každý sa môže polepšiť. Aj cirkev má stále nádej. Bude to ťažká cesta, ale ja verím, že ju zvládne. Už veľa ľudí sa pokúšalo cirkev zničiť, zapudiť ju. Dokonca sám veľký Napoleon Bonaparte vyhlásil, že ju zničí, na čo mu kardinál, alebo dokonca sám pápež s úsmevom povedal: „Naozaj? To sa zatiaľ nepodarilo ani nám, kňazom.“ A mal pravdu. Boh nám dáva znamenia o svojej prítomnosti, no väčšinou naše oči zostávajú slepé. Nepochopili sme, čo chcel a čo chce. Možno to ani nikdy nepochopíme, ale to nie je dôvod, aby sme to prestali skúšať pochopiť. Najlepší príklad znamenia od Boha bol Ježiš. A čo sme s tým znamením urobili? Umyli sme si nad ním ruky, zakryli sme si oči, len aby sme ho nevideli, a tým sme ho odsúdili na zánik. Svojou nechotou vidieť sme ho vlastne zabili. Základ Ježišovho učenia je láska. Láska, či už telesná alebo duchovná nie je niečo nečisté. Práve naopak, je to najvyššie spojenie alebo priblíženie sa k Bohu. Lebo pravá láska si nevynucuje vzťah, ale otvára cestu. Otvára nám cestu k pravde, ukončila svoje rozprávanie.

Boli ste už niekedy v situácii, že ste sa hanbili za to, že ste kresťania? Prečo sa v niektorých situáciách hanbíme povedať, že sme kresťania alebo zastať sa svojej viery? Keď sa za svoju vieru hanbíme pred svetom, pred kým sa podľa Ježišových slov v skutočnosti hanbíme?

Povzbudením pri vyznávaní viery môžu byť pre nás apoštoli, ktorí sa kvôli viere v Krista ocitli v rôznych nepríjemných situáciách (bičovali ich, uvrhli do väzenia...). Za všetky príklady spomeniem účinkovanie apoštola Pavla v Aténach (Sk 17, 16-34). S kým Pavol diskutoval v areopágu? S filozofmi (epikurejcami a stoikmi). Ako reagovali na jeho slová? Posmievali sa mu, označili ho za tlčhubu, poslali ho preč. Niektorí označujú Pavlovo počínanie v Aténach za neúspech, ale pre nás je obrovským povzbudením.

Pavol sa totiž nehanbil za evanjelium na mieste, kde vznikla filozofia a rozvíjala sa veda. Rozprával sa s učencami svojej doby. Z pohľadu Grékov bolo zmŕtvychvstanie a kríž úplným bláznovstvom, a predsa mal apoštol odvahu hovoriť o nich. Možno sa vo vás vynorila otázka: odkiaľ mám na to vziať silu? Ako to mám dokázať? Čo myslíte, môžeme aj my mať rovnakú odvahu ako Pavol?

Sv. Otec František raz pri rannej sv. omši v Dóme sv. Marty povedal: „Jedna vec je odovzdávať vieru a druhá vec je učiť viere. Viera je darom. Viera sa nedá našťudovať. Dajú sa študovať veci týkajúce sa viery, aby sme ju lepšie chápali, to áno, no nikdy nedôjde k viere štúdiom. Viera je darom

Ducha Svätého. Je darom, ktorý prevyšuje všetky prípravy. My všetci sme prijali dar viery. Musíme ju chrániť, aby aspoň nezoslaba, aby aj naďalej bola silná skrze moc Duchu Svätého, ktorý nám ju daroval,“ povedal Svätý Otec. A viera sa chráni oživovaním tohto Božieho daru: „Ak sa každý deň nestaráme o tento dar, ak sa nesnažíme oživovať tento Boží dar – vieru, ona slabne, ochabuje a skončí tak, že sa stane kultúrou: „Áno, áno, som kresťanom..., bude iba kultúrou. Alebo

len poznaním, znalosťou: „Áno, dobre viem všetko o viere, dobre poznám katechizmus.“ No ako žiješ tvoju vieru? Tu vidíme dôležitosť každodenného oživovania tohto daru, jeho udržiavania pri živote. Svätý Pavol hovorí, že tejto živej viere oponujú dve veci: „duch bojazlivosti a hanba“. Boh nám nedal ducha bojazlivosti. Duch bojazlivosti ide proti daru viery, nedovolí, aby rástla, aby napredovala, aby bola veľkou. A hanba je tým hriechom. Áno, mám vieru, no ukrývam ju, aby ju nebolo veľmi vidieť... „Trošku sem, trocha tam: ako hovorili naši predkovia, je vierou prchavou ako rosa, je taká. Lebo sa hanbím žiť ju naplno. To nie, toto nie je viera: ani bojazlivosť, ani hanba. Čím teda je? Je duchom sily, lásky k blížnemu a rozvážnosti. Toto je viera.“ Ako vysvetlil pápež František, duch rozvážnosti znamená „vedieť, že nemôžeme robiť všetko, čo chceme“. Znamená to hľadať „cesty, spôsoby“, aby sme mohli napredovať vo viere, no s rozvážnosťou.“

Prosme si od Pána milosť mať úprimnú a živú vieru. Vieru, s ktorou sa neobchoduje podľa prichádzajúcich príležitostí. Vieru, ktorú sa každý deň snaží oživovať. Prax mojej každodennej viery, kedy prosím Duchu Svätého, aby ju oživil a aby tak priniesla veľké ovocie a teda aj moje skutky života viery.

Roman Kupčák, váš duchovný otec

Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Valaská

■ DUCHOVNÁ OBNOVA PO MISIÁCH ■

„PO ROKU OD FARSKÝCH MISIÍ“

od štvrtka 10. novembra do nedele 13. novembra 2016

vás pozývame na duchovnú obnovu farnosti,

ktorá sa bude konať v rámci

programu „OBNOVA PO MISIÁCH PO ROKU“.

Túto obnovu budú viesť rovnako ako viedli pred rokom farské misie

**misionári sv. Vincenta de Paul – vincentíni
z Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul.**

Všetci ste srdečne pozvaní.

Roman Kupčák, duchovný otec a farský administrátor vo Farnosti Valaská
P. Ondrej Skočik, CM, vedúci misijného tímu

15. august - Nanebovzatie Panny Márie

Dňa 15. augusta sme v našej farnosti, tak ako v celej katolíckej cirkvi, slávili sviatok Nanebovzatia Panny Márie, ktorý je podľa historických údajov najstarším mariánskym sviatkom. Ako v úvode sv. omše uviedol duchovný otec Roman, túto dogmu, špecifickú pre katolícku cirkev vyhlásil 1. novembra 1950 pápež Pius XII. To, čo sme v tento deň spoločne slávili, je veľké tajomstvo, tajomstvo nádeje a radosti pre nás všetkých. Veď v Márii vidíme smer ku cieľu, ku ktorému kráčame všetci, ktorí chcú svoj život spojiť s Ježišovým a nasledovať ho tak, ako ho nasledovala Mária. Ako uviedol duchovný otec Roman vo svojom príhovore k veriacim, ak chceme dôjsť do určeného cieľa, musíme mať správny smer, aktualizované GPS, a toto môžeme vykonať predovšetkým

prostredníctvom Márie, Božej Matky. Pri pohľade do histórie môžeme vidieť, ako sa mariánsky kult u nás postupne vyvíjal, naši predkovia v minulosti mali kult Panny Márie v nesmiernej

úcte. Na tento sviatok Nanebovzatia Panny Márie, ale aj počas iných mariánskych sviatkov sa nepracovalo. Ľudia sa zúčastňovali na svätých omšiach, na mnohých miestach sa usporadúvali slávnostné procesie. Dôkazom toho je aj skutočnosť, že Nanebovzatej Panne Márii je zasvätených najviac mariánskych kostolov. Len v našom breznianskom dekanáte sa nachádzajú hneď tri a jedným z nich je aj Kostol Nanebovzatia Panny Márie v Brezne. V niektorých štátoch je dokonca tento sviatok aj dňom pracovného pokoja. Panu Máriu v minulosti vyzývali ľudia aj ako ochrankyňu pri žatve, veď nie nadarmo slávime tento sviatok v auguste, kedy začínajú vrcholiť práce na poliach a v záhradách.

Mariánsky kult bol medzi našimi predkami veľmi rozšírený a obľúbený, čo sa prenášalo do ich života vo výtvarnom umení, ľudia s obľubou a úctou držali vo svojich príbytkoch sošky či obrazy Panny Márie, konalo sa množstvo pobožností, pútí alebo procesií, čo dnes môžeme vidieť už len ojedinele, ale niektoré pretrvávajú až podnes.

Na tento deň sa uchoval aj prastarý zvyk požehňávania kvetín a bylín. Požehnanie bylín na túto slávnosť vzniklo v Nemecku, kde je možné doložiť

príslušné obrady požehňania už v 10. stor. Už pohanský starovek poznal liečivú silu bylín, ale pripisoval ju magickým obradom pri ich zbieraní. Cirkev tento zvyk pokresťančila a vytvorila obrad požehňania bylín, aby vyzdvihla, že Boh je prameňom každej liečivej sily a na príhovor Panny Márie a svätých je možné získať uzdravenie. Tak aj v našej farnosti pri obidvoch svätých omšiach duchovný otec Roman požehnal liečivé byliny a kvety, ktoré si veriaci so sebou pri-niesli.

Nakoniec sa dostávame k ľudovým povedačkám a pranosťikám, ktoré si všímajú aj tento dátum a k 15. augustu sa viaže nemálo pranostík. Úroda v záhradách a končiacie sa leto, to je ich najčastejším motívom. Tak napríklad boli obavy z daždivého počasia, lebo... Ak prší na Nanebovzatie Panny Márie, kazia sa zemiaky. Ale hovorilo sa aj, že Panenky Márie Nanebovzatí – hlávka do kapusty letí, inak povedané aj Matka Boží – hlávky množí. Po polovici augusta sa už slnko usmieva čoraz viac cez zuby, leto sa mení na to babie. A v pranostikách sa objavuje aj prísľub dnešného dňa: Jasný deň na Nanebovzatia Panny Márie sľubuje peknú jeseň.

Marika Pančíková

ODMENA USILOVNÝM ŽIAKOM A ŠTUDENTOM

Poslanci obecného zastupiteľstva v roku 2007 odsúhlasili odmeňovanie vynikajúcich študijných výsledkov žiakov základnej školy a študentov stredných škôl za študijné výsledky v troch najvyšších ročníkoch danej školy, ak mali na vysvedčení samé jednotky, najviac dve dvojky, výborné správanie, nemali neospravedlnené hodiny a ktorí majú trvalé bydlisko vo Valaskej. Odmena sa vypláca vo výške 20,- € a to 1x za polročné a 1x za koncoročné vysvedčenie.

Na konci školského roku 2015/2016 boli odmenení títo žiaci a študenti:

- Martina Wágnerová	- Lucia Šuchová
- Simona Zelenčíková	- Natália Fašková
- Simona Majchútová	- Michaela Bániková
- Radoslava Mojžišová	- Michaela Rafajová
- Alexandra Majchútová	- Nikola Struhárová
- Martina Struhárová	- Maroš Holko

Alexandra Murínová, OcÚ

Všetkým našim úspešným žiakom a študentom, ktorí boli na konci júna odmenení, blahozeláme za výborné výsledky.

Letné prázdniny ubehli ako voda a naši žiaci a študenti sa nestačili ani spamätať a opäť zasadnú do školských lavíc. Myslíme, že je to celkom dobrá motivácia v nastávajúcom školskom roku vyvinúť väčšie úsilie pri dosahovaní študijných výsledkov. A tak nám neostáva nič iné, iba popriať pedagógom veľa trpezlivosti a pevné nervy a našim žiakom a študentom veľa úspechov a dobré výsledky v škole, nech počet odmenených sa rozrastie.

Redakčná rada

VALAŠTIANSKA kultúrna jeseň

17.9. 2016	Súťaž v pečení harule
25.9. 2016	Replay band – vystúpenie poprednej slovenskej party kapely s profesionálnymi spevákmi a hudobníkmi
16.10. 2016	Dôchodcovská humoreska
30.10. 2016	Soľ nad zlato – repríza známej ľudovej rozprávky
13.11. 2016	Sv. Martin – zaujímavý príbeh o svätom Martinovi z Tours
26.11. 2016	Slávnostný koncert pri príležitosti 60. výročia vzniku dychového orchestra

Spríevodné podujatia:

Výstava obrazov „Z tvorby manželov Šajgalíkovcov“

Volebalový turnaj o pohár Ivana Diena

Spomienkový večer – premietanie fotografií, rozprávanie zaujímavých príbehov

Generačné spojenie s poéziou

Zmena programu vyhradená.

SRDEČNE VŠETKÝCH POZÝVAME!

Triedenie je hračka, myslia si Slováci. Mnohí ale nevedia, aký odpad do akého kontajnera patrí.

Slováci triedia málo. Hovorí to výsledky štúdií európskeho štatistického úradu Eurostat. Z celkového odpadu putuje len asi 6 % na recykláciu, 12 % končí v spalovni, 6 % sa kompostuje, ale až 76 % končí na skládkach. Často aj nelegálnych. Táto štatistika radí Slovensko na chvost EÚ v nakladaní s odpadom.

FAREBNÁ ABECEDA TRIEDENIA

Nový zákon o odpadoch priniesol štyri základné farby kontajnerov. Žltá je určená na plasty, modrá na papier, zelená na sklo. Zákon však povoľuje, aby sa viaceré komodity triedili spolu, do jedného kontajnera. Závisí to od technickej infraštruktúry a zavedeného systému v tom-ktorom regióne. Zákon napríklad povoľuje spoločný zber plastov, kovov a nápojových kartónov.

PLASTOVÚ Fľašu ZOŠLIAPNUŤ

Mnohé plastové obaly sú objemné, zaberajú značnú časť v kontajneroch. Preto skôr než vhodíte plastové fľaše alebo nápojové kartóny do kontajnera, zmenšite ich objem. Napríklad zošliapnutím. Obaly z potravín nie je potrebné umývať úplne do čista, tým by ste boli z hľadiska plytvania vody neekologickí, skôr tu hrá rolu zápach, hľadavce a možné náklady. Pri recyklácii plasty prejdú čistiacim procesom. Nemali by však byť hrubo znečistené od masných olejov či pást, nebezpečných látok, zeminy a farieb. Do plastov patria číre aj farebné fólie, vrecká, igelitové tašky, fľaše a fľaštičky z kozmetických a čistiacich prípravkov, vrecká z mlieka, obaly z jogurtov, vedrá, či obaly z CD. Do žltej nádoby môžete pokojne hodiť aj polystyrén, ktorý vám zostal doma po nákupe elektroniky a iných tovarov. Ak je na drozdný, odneste ho na najbližší zberný dvor. **Určite však do plastov nepatria pneumatiky, duše z bicyklov a iné gumené predmety.**

PAPIER NÁŠ ODVEKÝ, NEHÁDZAŤ ZMOKNUTÝ

Papier je možné recyklovať 5 až 7 ráz za sebou. Triedime ho suchý a čistý. Do modrého kontajnera určeného na papier môžete vhadzovať papierové obaly, noviny, časopisy, knihy bez pevnej väzby, zošity, listy, kancelársky papier, lepenku, papierové krabice (zošliapnuté), rozložené kartóny, katalógy, letáky, plagáty, obálky, pohľadnice, ba aj krepový papier. Nepatria sem však nápojové kartóny, silne znečistený či masťný papier, papier s hliníkovou fóliou, voskovaný papier, obaly na mrazené potraviny, škatulky

od cigariet (s výnimkou kartónovej časti), kopírovací papier či termopapier (používaný najmä na účtenky). Mokry papier rýchlo plesnivie, preto ho netriedime.

SKLO DO ZELEŇÝCH KONTAJNEROV

Vratné fľaše sú už dnes na ústupe. Napriek tomu je dôležité sklo zhodnocovať. Je to totiž surovina, ktorú možno recyklovať donekonečna. Do kontajnera so sklom môžete ukladať rôzne sklenené nádoby, fľaše, poháre, fľaštičky z kozmetiky či liekov (samozrejme bez plastových či kovových uzáverov), sklenené črepy alebo okenné sklo bez rámov. Do zeleného kontajnera však nepatria zrkadlá, pozlátene a pokovované sklo, žiarovky a žiarivky, drôtené sklo, autosklo, technické sklo, sklo s obsahom chemických látok, TV obrazovky a monitory, porcelán, keramika, dymové sklo a ani plastové štuplíky a korky zo sklenených fliaš.

KOVOVÉ, ALE NIE OBJEMNÉ

Ako sme už spomínali, kovové obaly je možné zbierať spolu s plastami a nápojovými kartónmi. Ak teda v svojom meste alebo obci nenájdete samostatný červený kontajner, vhadzujte kovové obaly do žltých kontajnerov. Môžete vhadzovať plechovky, konzervy, kovové súčiastky, drôty a káble (bez bužírky), alobal či starý kovový riad. Konzervy a plechovky pred vyhodením do nádoby je vhodné vypláchnuť, aby v nich nezostali zvyšky jedla. Nepatria sem však tuby z krémov a pást, chemicky znečistené kovy, mäkké vrecká z kávy a instantných polievok.

V triedení nám poradí www.triedime.sk

Umývate si zuby, minula sa vám pasta a vy sa rozhodujete kam s tubou? Do komunálu? Do žltého kontajnera? Alebo ste si s priateľmi na party objednali pizzu a papierový obal z nej je masťný? Kam s ním? Pre takých, ktorí si odpovedou nie sú istí, pripravila spoločnosť ENVI - PAK špeciálnu webovú stránku www.triedime.sk, ktorá nielen inštruuje, kam s ktorým druhom odpadu, ale odhaľuje „život“ odpadu po jeho vyhodení do správneho kontajnera na triedený zber. „Našou úlohou je plošne vzdelávať ľudí ako správne triediť, preto sme vytvorili webovú stránku www.triedime.sk, ktorá je určená všetkým vekovým kategóriám. Je plná animácií a zaujímavostí z procesu triedenia a recyklácie odpadu,“ dodala Silvia Nosálová z organizácie zodpovednosti výrobcov ENVI - PAK.

Prázdninová činnosť v Detskom domove Valaská

Deti zo špecializovanej skupiny Detského domova vo Valaskej prežili svoje prázdniny naozaj hodnotne. Ich vychovávatelia pre nich pripravili bohatú prázdninovú činnosť. Absolvovali nielen vychádzky v blízkom okolí, ale športovali, navštívili výstavu, kino, okúpali sa v kúpeľoch, prešli turistický chodník.

Radi sa podelia o svoje zážitky a tiež pochvália, kde všade boli a čo všetko zažili za dva mesiace prázdnin. A myslím, je im čo závidieť.

Mesto Brezno organizovalo prázdninovú činnosť pre deti, na ktorej sme sa boli pozrieť aj my.

Struhára a Slavomíra Pôbiša. Pobyt a pohyb na čerstvom vzduchu sme absolvovali v kúpeľoch Brusno. Navštívili sme všetky pramene a ochutnali z nich. Veru sme si aj zo sebou zobrali. Cestou späť sme navštívili zmrzlináreň v Lopeji, kde sme sa osviežili tradičnou zmrzlinou.

Využili sme možnosť kúpania v prírode na Táloch a Krpáčove. Otužovali sme sa v nie veľmi teplej vode a obdivovali sme krásy okolia.

Športové podujatie v jednej z najlepších kolkární na Slovensku v Podbrezovej nám umožnil zážitok zo športu. Kolkary sme doposiaľ hrali len v domácom prostredí, a to len s malými plastovými kolkami. Teraz sme mali možnosť si vyskúšať profesionálnu kolkáreň. Zvládli sme odohrať celé kolo a pracovali na koordinácii pohybov, čo je pre nás nie tá najľahšia vec.

Krásna príroda,
smutná história,
mlčanlivé svedectvo

Po vzhliadnutí dievčat, ktoré divákom ukázali náročnosť gymnastiky, sme sa občerstvili zmrzlinou. Zašli sme aj do domu na Mazorníku, kde bývajú ďalšie deti z nášho domova a porozprávali sme sa so svojimi súrodencami a kamarátmi z tejto prevádzky. Večer sme boli na filmovom predstavení. Cestovali sme autobusom, utvrdili si slušné správanie v hromadných dopravných prostriedkoch, uvoľnili sme miesto starším spolucestujúcim.

Spolu s deťmi z ostatných skupín detského domova sme sa zúčastnili športového dňa v Bravčove. V pripravených súťažiach sme si vyskúšali svoju obratnosť, rýchlosť, silu a vytrvalosť. Po športových výkonoch sme sa posilnili gulášom. Podujatie prispelo aj k upevneniu vzájomných vzťahov medzi deťmi a vychovávateľmi. Poďakovanie za zorganizovanie tejto akcie patrí florbalovému klubu Brezno pod vedením Daniela

hrôz z druhej svetovej vojny nás privítali v Nemcami vypálenej dedinke Kalište. Nazreli sme do tajov histórie, pripomenuli si obeť fašizmu a uctili ich pamiatku. Aby sme z toho neboli takí smutní, boli sme pozrieť výstavu ZUŠ-ky Valaská, výtvarný odbor. Práca týchto žiakov nás inšpirovali a k večeru bol náš dvor ako jeden obrázok.

Nie tak dávno sme boli aj na Hrdzi. Nie na tej z hrdzavej misky, ale na ozajstnej hudobnej skupine Hrdza, ktorá mala svoj koncert pod šírým nebom na amfiteátri v Bravčove. Koncert sme si naozaj naplno užili, veď sme sa vrátili až neskoro večer. Poďakovanie za možnosť dožičenia tohto umeleckého zážitku patrí OZ Jasmína pod vedením

Zuzany Krahulcovej, ktorá nám toto podujatie zafinancovala. Aktívny odpočinok pri dobrej hudbe v peknom prostredí je na nezaplatenie.

Posilňovanie vzájomných vzťahov v skupine sme mali možnosť pri aktívnej chôdzi dlhšieho charakteru spojennej s pozorovaním prírody a spoznávaním blízkeho okolia. Po dvojhodinovej túre nasledovalo posedenie v peknej Dedečkovej chate v lone prírody Nízkyh Tatier. Po odpočinku, načerpaní nových síl, nás čakala opäť dlhá cesta. Tú sme si užili, niektorí museli prekonať sami seba, prekonať únavu. Toto poznanie nás naplnilo novou silou. Po takomto tvrdom tréningu

bola pre nás turistika do Kamenistej doliny už len hračka.

No a zúčastnili sme sa aj tábora. Spolu s tromi vychovávateľmi sme odcestovali do Sebechlebov, kde sme bývali na chate, čo predznačovalo bohaté zážitky. Počas týchto dní sme mali možnosť zoznámiť sa s okolím, okúpať sa v priehrade, zahrať si futbal, hľadať poklad, preliezť „pavúčou sieťou“. Chodili sme sa kúpať na blízke kúpalisko v Dudinciach, večer opekali špekáčky, pozerali film, hrali spoločenské hry. Tento pobyt bol dobrodružstvom, kedy sme si mohli spoluorganizovať svoj voľný čas.

Deti DeD Valaská - samostatná špecializovaná skupina

Dňa 25.5.2016 sa naša žiačka Miška Pavlovská vybrala na ďalekú cestu do Bratislavy. Čakal ju deň plný zážitkov, ale aj úspechov. Miška sa zúčastnila celoslovenskej súťaže v speve špeciálnych základných škôl Husľový klúčik. Pred hviezdou porotou v zložení Denis Lacho, Peter Marcin a Milan Zimnýkoval /Junior/ spievala ľudovú pesničku z okolia Čierneho Balogu. Po skvelom výkone Miška pre našu školu vybojovala veľmi pekné 1. miesto v kategórii mladších žiakov, za čo jej ďakujeme. Pred celoslovenským kolom sa ešte naše tri žiačky Miška Pavlovská, Vaneska Bartošová a Daniela Markusová zúčastnili krajského kola súťaže v speve Husľový klúčik, kde sa im tiež darilo. Miška Pavlovská získala v kategórii mladších žiakov 1. miesto a Vaneska Bartošová 2. miesto.

Mgr. Bartáková

RÝCHLOSŤ A VÔŇA BENZÍNU

Motoristický šport a ženy. Zdá sa vám, že to nejde dokopy? Omyl! Tá, ktorá pretekaniu na autách prepadla, si myslí, že táto kombinácia je celkom prirodzená. Bez rýchlosti a adrenalínu si svoj život už nevie ani predstaviť. V rýchlom aute sa cíti absolútne vo svojej koži. Reč je o mladej úspešnej automobilovej pretekárke do vrchu Gabike Andrišekovej, ktorá má na svojom konte už mnoho víťazstiev. Preto sme ju oslovili, vyspovedali a rozhovor s ňou vám ponúkame.

1. Na úvod taká klišé otázka. Ako si sa dostala k motoristickému športu? Kedy si prvý raz sedela za volantom? A od koľkých rokov vieš jazdiť na aute?

K motoristickému športu nás priviedol otec. Jazdili sme aj so sestrou Dankou na motokárách už cca od 10 rokov. Na automobilové preteky som prešla v 16 rokoch.

2. Koľko áut už prešlo tvojimi rukami?

Pretekárske boli dve. Škoda 1000MB a aktuálne Škoda 130 RS. Obe autá sú zaradené v triede Historik.

ženami alebo s mužmi? Ako berú muži fakt, keď ich predbehne žena a je lepšia?

Máte pravdu, žien za volantom je u nás málo. V pretekoch do vrchu nerozhoduje, či je za volantom chlap alebo žena. Rozdelení sme podľa áut. Ja pretekám v triede Historických vozidiel. Moji konkurenti si už, myslím, na mňa za tie roky zvykli.

6. Pokiaľ viem, jazdiš do vrchu. Neláka ťa skúsiť takú rally?

Lákať ma to láka, ale zatiaľ nemám s pretekmi rally žiadne skúsenosti. Naše pretekárske

ako iné športy?

Práve naopak. Bezpečnostné predpisy sú veľmi prísne. Počnúc nehorľavým oblečením, od ponožiek až po nehorľavú kulkú a kombinézu, ďalej ochranný rám a hasiace systémy v aute, jazdíme na uzavretej trati. Tieto skutočnosti by si mali uvedomiť aj nezodpovední šoféri na cestách, ktorí svojou rýchlosťou jazdou ohrozujú svoje okolie.

9. Prečo nie je podľa teba v motoristickom športe viac žien?

Neviem prečo. Na Slovensku je skôr trend, že ženy robia spolujazdkyne v rally. V Čechách a v Poľsku je ďaleko viac ženských pretekárov.

10. Máš pri jazdení na pretekoch strach?

Nie. :-)

11. Stalo sa ti, že si niekedy pre kolíziu nedokončila preteky? Alebo došlo k nejakej nehode v civilnom živote?

V bežnej premávke sa snažím jazdiť bezpečne a zodpovedne, takže nehodu som našťastie ešte nemala. Na pretekoch sa mi stalo už niekoľkokrát, že som preteky nedokončila. Párkrát zlomená radiaca páka, problémy s technikou, ale aj drobné havárie. Takú väčšiu

3. Na akom aute pretekáš v súčasnosti? V krátkosti nám ho predstav.

Je to auto z roku 1977, zadný náhon, 4-stupňová prevodovka, objem motora 1300 cm3, výkon 130 koní.

4. Má tvoje auto aj nejaké meno, ktorým ho nazývaš?

U nás má každé auto nejaké meno. To pretekárske sa volá Terezka :-)

5. Ženských automobilových pretekárov je u nás iba zopár. Súťaží sa ti lepšie so

auto je vyslovene kopcový špeciál. Môj otec jazdil rally v 80. rokoch ako spolujazdec, možno sa s jeho navigátorskými schopnosťami v blízkej dobe odhodlám.

7. Ktorá trať na Slovensku je tvoja obľúbená?

Najradšej mám domáci kopec Čierny Balog, ktorý sa posledné roky neorganizoval, čo je škoda. Ďalej sa mi páči Dobšiná a Jankov Vŕšok pri Bánovciach nad Bebravou.

8. Považuješ tento šport za nebezpečnejší

som mala len jednu, ešte s predošlým autom Škoda 1000MB. Auto skončilo na totálku, no mne sa nič nestalo.

12. Čo považuješ za svoj najväčší úspech? Aké tituly máš na svojom konte?

Získala som niekoľkokrát titul Majstra Slovenska v triede Historik v rokoch 2002, 2009, 2010, 2011, 2013, 2014, 2015.

13. Keď si ženy vyberajú autá, pozerajú najprv na farbu a dizajn, málokedy na kubatúru. Čo je rozhodujúce pre teba pri výbere auta? Aké parametre musí mať?

Všetky naše autá (okrem toho rodinného) sú v podstate historiky. Páčia sa mi najmä staré autá, také, ktoré majú nejakú históriu. V civile jazdím na starom Peugeote 205 a nemelila by som.

14. Čo hovorí tvoja rodina, hlavne rodičia na tvoj koníček?

Podporujú ma. Oco sa stará o všetku tech-

niku spolu s kamarátom Mariánom Husenicom, ktorý zastáva zdvojenú teamovú funkciu mechanik/muzikant.

15. Máš v jazdení svoj vzor?

Na Slovensku jednoznačne Ďodi Bereš. Priaznivci rally aj kopcov ho istotne poznajú.

16. Kam najčastejšie jazdíš?

Do práce, domov, na výlety, na dovolenky, asi všade.

17. Pociťuješ rozdiel medzi domácim a zahraničným publikom?

V zahraničí je publikum väčšie, najmä v Čechách tomuto športu holduje aj po diváckej stránke viac ľudí.

18. Aký typ vozovky preferuješ?

Asfalt.

19. Koľko kilometrov priemerne ročne najazdíš?

Absolútne netuším.

20. Máš značné vedomosti o technickom stave vozidla? Vieš opraviť napríklad defekt? Užívala by si sa aj ako automechanika?

Ako automechanika určite nie. Keďže tieto činnosti sú v teame zastrešené inými ľuďmi, ovládam len základy ako napríklad výmena

kolesa.

21. Vlastníš nejaký talizman, ktorý mávaš na pretekoch so sebou?

Nemám talizman, ani žiadne špeciálne rituály pred jazdou.

22. Venuješ sa aj takej svojej normálnej, „bežnej“ práci? Predpokladám, že sa neživíš pretekaním. Aká je tvoja bežná práca? Súvisí s pretekaním?

Moja práca nesúvisí ani s pretekaním, ani so šoférovaním ako takým. Je to práca s ľuďmi v kancelárskom prostredí. Celý deň za počítačom. Pretekanie je skôr finančne veľmi náročné hobby.

23. Čomu sa venuješ, keď nejazdíš a nepretekáš?

Rada hrám tenis, cestujem, v zime trávím veľa času na Chopku na chate Kosodrevina, lyžujem a snowboardujem.

24. Aké sú tvoje najbližšie automobilové plány a ambície? Kde ťa môžeme najbližšie vidieť?

Posledné preteky v rámci Majstrovstiev Slovenska v pretekoch do vrchu budú na Ostrej Lúke pri Zvolene v termíne 26. - 28. august. Ambíciou je aj tento rok získanie titulu Majstra Slovenska. (v čase uzávierky novín boli preteky len v pláne)

**Rozhovor pripravila
Mgr. Denisa Maťovčíková**

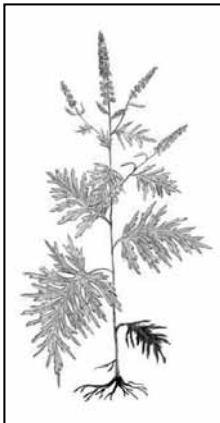
Ak chcete byť úspešní, musíte dať zo seba najviac, ísť za limit. Treba vedieť, v ktorý moment dávať zo seba všetko a naopak, v ktorý moment v sebe všetko držať pre ďalšiu príležitosť, to je jediný rozdiel medzi vyhrávaním a prehrávaním. Keď sa vám nedarí a nie ste šťastní, musíte byť silní a obrátiť to, slabí ľudia sa nikde nedostanú. Buď sa zameriate na víťazstvo alebo na nič.“

(Ayrton Senna – pilot Formuly 1)

INVÁZNE RASTLINY

Sú to rastliny, kríky, aj stromy dovezené z cudzích krajín za účelom skrášlenia záhrad a parkov. Keďže u nás nemajú škodcov, ani nežijú zvieratá, ktoré by sa nimi živili, ako je to v ich domovine, tak u nás sa bez prekážky rýchlo rozmnožujú, rastú na každom voľnom mieste, ba zaburiňujú aj poľnohospodársku pôdu a vytlačujú naše domáce rastliny. Tým okrádajú o potravu aj našu divú zver.

Na Slovensku je týchto invázných rastlín asi 240 druhov. V našom okolí rastú zatiaľ dva druhy: **zlatobyl' kanadská** a **poloker ambrózia**. Zlatobyl' kanadská je bylina až dva metre vysoká, zakončená hustou metlinou sýtožltých drobných kvetov. Kvitne od začiatku augusta do konca septembra. Dnes už rastie na celom Slovensku. Môžeme ju vidieť okolo ciest a diaľnic, ako aj pozdĺž železničných tratí od Bratislavy až do Košíc. Zlatobyl' produkuje veľké

množstvo peľu do ovzdušia, je alergická, vyvoláva alergickú nádchu a ohrozuje tak zdravie ľudí.

Druhou nebezpečnou rastlinou je ambrózia. Má dutú, až 3cm hrubú, husto olistenú rozkonárenú byľ, vysokú až 3m. Rastie na rumoviskách v riedkej pôde v hustých mnohopočetných spoločenstvách. Jej drobné biele kvety tvoria tanierovité súkvetia. Kvety sú jedovaté, pri dotyku tvoria na pokožke popáleniny. Produkuje tiež veľké množstvo peľu, ktorý je silne alergický.

Ministerstvo životného prostredia už viackrát vyzvalo obecné úrady, ako aj občanov, aby tieto rastliny vo svojom okolí vytrhávali aj s koreňmi a ničili v záujme svojho zdravia a na ochranu životného prostredia.

Ján Pisár

Zápisnica č. 3/2016 z rokovania Komisie životného prostredia, poľnohospodárstva a prírodných hodnôt Obecného zastupiteľstva vo Valaskej, konaného dňa 4. 7. 2016 v zasadačke Obecného úradu vo Valaskej

Prítomní: - podľa prezenčnej listiny
hostia: prednosta OcÚ Ing. Minárik, poslankyňa OcÚ Mgr. Pacerová

Program zasadnutia:

1. Otvorenie zasadnutia
2. Kontrola odporúčaní členov a referentov komisie ŽP zo stretnutia 14. 4. 2016
3. Generál zelene obce Valaská – cenové ponuky
4. Podnety od občanov
5. Prepadové územie nad tajchom stará časť Valaskej – aktuálne informácie
6. Diskusia – rôzne
7. Záver

K bodu č. 1

Predseda komisie PaedDr. Magera privítal prítomných a informoval ich o programe stretnutia.

K bodu č. 2

Členovia komisie si prešli všetky odporúčania zo stretnutia 14. 4. 2016. PaedDr. Magera zisťoval, ako sa splnili odporúčania a úlohy z posledného stretnutia:

- vstúpiť do jednaní s Urbárom ohľadom cesty na Lipovú – úloha v **plnení**,
- zistiť možnosť financovania geologického prieskumu v starej časti Valaskej – úloha **splnená**,
- Ing. Slezáková - zápis zápisnice – úloha **splnená**,
- referentka Trnková - Generál zelene obce Valaská – úloha **splnená**,
- referentka Trnková - žiadosť ohľadom odchytu holubov – úloha v **plnení**,
- Ing. Slezáková - 2 články do VH týkajúce sa akcie Vyčistíme si obec 6. ročník – úloha **splnená** a Ochrana a monitoring žiab v starej časti Valaskej – úloha **splnená**,
- PaedDr. Magera - obrázková koláž k článku do VH – úloha **splnená**,
- čistenie Piesku počas akcie Vyčistíme si obec – úloha **splnená**,
- referentka Trnková – odpoveď p. riaditeľke ZŠ J. Simana a p. Bošelovej ohľadom výrubu stromov,

ktorý nebol uskutočnený – úloha v **plnení**.

Predseda komisie skonštatoval, že **8 úloh** bolo **splnených** a **3 úlohy** sú v **plnení** (dôvod dlhodobá PN referentky Trnkovej).

Na OcÚ prišli 3 cenové ponuky - Generál zelene:

1. Ing. Halášová – ponuka na 2500 eur,
2. Ing. Hromcová: MH ateliér – ponuka na 2800 eur,
3. Ing. Hrašková: Magic Gardens – ponuka na 6500 eur (v cene aj VZN o zeleni).

Členovia komisie sa vyjadrili, že na vypracovanie VZN má obec pracovníka, ktorý má na to vzdelanie. Preto by tretia ponuka znamenala zbytočné plytvanie finančnými prostriedkami.

Stanovisko komisie:

Komisia berie na vedomie jednotlivé cenové ponuky a zároveň odporúča OcÚ vstúpiť do jednaní ohľadom Generála zelene s Ing. Halášovou a Ing. Hromcovou, zároveň odporúča OcÚ vyžiadať si bližšie referencie o zrealizovaných projektoch vybraných záhradných a krajinných architektov.

K bodu č. 4

Predseda komisie PaedDr. Magera informoval o správe a fotografiách, ktoré dostal mailom od Mgr. Karaka. Na fotografii vidno auto parkujúce na trávniku pri detskom domove. Majiteľ tohto auta devastuje predmetný trávnik. Z fotky nie je jasné, kto takto nezodpovedne koná. Predseda komisie PaedDr. Magera napíše e-mail Mgr. Karakovi, aby upresnil svoje podanie, konkrétne menom a identifikoval majiteľa motorového vozidla, aby obec mohla zaujať stanovisko a podniknúť kroky voči konkrétnej osobe, prípadne osobám.

K bodu č. 5

Aktuálne informácie ohľadom problematiky prepádového územia nad tajchom podal

PaedDr. Magera. V mesiacoch máj až jún geológovia realizovali terénne práce a základné merania. Výsledná správa bude doručená na OcÚ vo Valaskej najneskôr do 31. 7. 2016. Správu potom prehodnotí Komisia ŽP na zasadnutí v septembri 2016.

K bodu č. 6

V diskusii vystúpila Ing. Slezáková a informovala, že na Lipovej v okolí altánkov sú porozhadzované odpadky. Chodia sem rodiny s deťmi na pikniky a je škoda, že je tu neporiadok. Stačilo by sem umiestniť kovový stojan na plastové vreće na odpadky a pravidelne odpad chodiť vysypať.

K bodu č. 7

Predseda komisie PaedDr. Magera poďakoval prítomným za účasť, zaprial im pohodové prežitie krásnych letných dní a rokovanie komisie ukončil.

Odporúčanie Komisie ŽP, poľnohospodárstva a ochrany prírodných hodnôt pre Obecné zastupiteľstvo vo Valaskej, štatutára obce Valaská a Obecný úrad vo Valaskej

1. Komisia odporúča OcÚ vstúpiť do jednaní ohľadom Generála zelene s Ing. Halášovou a Ing. Hromcovou, zároveň odporúča OcÚ vyžiadať si bližšie referencie o zrealizovaných projektoch vybraných záhradných a krajinných architektov.
2. Komisia poveruje predsedu komisie PaedDr. Magerovi napísať Mgr. Karakovi e-mail ohľadom spresnenia jeho podania.
3. Komisia odporúča OcÚ, resp. prednostovi OcÚ Ing. Minárikovi doriešiť zakúpenie a umiestnenie kovového stojana na odpad na Lipovej v okolí altánkov.
4. Komisia poveruje Ing. Slezákovú zápisom zápisnice.

Ing. Zuzana Slezáková

ČO NÁS PÁLI...

Myšlienky od vicestarostu

Drahí Valašťania,

krásne a pohodové letné počasie sa nám už blíži pomaly, ale isto ku koncu. Žiaci, študenti, učitelia či vychovávateľia opätovne začnú nový školský rok. Nám ostáva len veriť, že teplé slnečné lúče nás budú ešte dlho hriať a v srdciach nám ostanú spomienky na leto.

Počas leta sa netradične stretol aj poslanecký zbor, aby vyriešil dilemu, či neschváliť, alebo schváliť rozpočtové opatrenie starostu obce týkajúce sa rekonštrukcie ZUŠ v našej obci. Dňa 17. 8. 2016 na verejnom obecnom zastupiteľstve 6 poslancov hlasovalo za, 4 proti, 1 sa zdržal. Ja plne rešpektujem rozhodnutie poslancov, o ich rozhodnutí nechcem ani nebudem polemizovať. Vám všetkým občanom našej obce chcem povedať, prečo som patrila medzi štyroch poslancov, ktorí nehlasovali za toto rozpočtové opatrenie. Nebolo to preto, že by mi nezáležalo na bezpečnosti žiakov a ich pedagógov, či pre to, lebo chcem týmto potrestať nášho starostu, či nebudaj firmu, ktorá práce zodpovedne vykonala. Položil som si však otázku, mám hlasovať „za“ aj napriek tomu, že už pri podpise zmluvy s firmou, ktorá ZUŠ rekonštruovala boli porušené 2 zákony a to 357/2015 zákon o finančnej kontrole a 523/2004 zákon o rozpočtových opatreniach? Nemôžem a ani nechcem takéto konanie zakrývať alebo s ním v tichosti súhlasiť. Pevne verím, že moje rozhodnutie pochopia najmä všetci zainteresovaní! Ja aj po tomto hlasovaní môžem naďalej chodiť po našej obci s čistým svedomím. O tom, že tu nie je nič v poriadku, svedčí aj to, že ďalší 2 poslanci zložili mandát a to ešte nie sme ani v polovici volebného obdobia. Takto to už urobilo 5 poslancov z 11 členného poslaneckého zboru.

Čaká nás Kultúrna jeseň, ktorá je v našej obci vždy plná zážitkov a zábavy. Všetkým nám prajem, aby sme boli k sebe úprimní, aby sme sa medzi sebou rozprávali a tak, aby naša obec mohla napredovať a zároveň sa tak môžu zlepšiť už aj tak dosť pošramotené medziľudské vzťahy. Len my občania tejto obce to môžeme dokázať, aby sa klima v tejto obci zlepšilo – tak s tým začnime SPO-LOČNE!

PaedDr. Matúš Magera
váš zástupca starostu

Po mimoriadnom zasadnutí verejného 12. obecného zastupiteľstva 17. augusta 2016

Po tomto zasadnutí mi napadla pieseň Jaroslava Filipa - Bolo nás jedenásť.

**Bolo nás 11, už nás je len 10.
všetci ľudia vravia,
že nás budú vešať...**

Nuž, nás pôvodných poslancov v tomto volebnom období zostalo len šesť a nebudú nás vešať, ale poniektorí možno pranierovať. **Po tomto zasadnutí odstúpili, vrátili svoj mandát ďalší dvaja skvelí poslanci, ktorí už odmietli bojovať proti veterným mlynom, lebo si vážia svoje rodiny, svoj voľný čas, tiež obyvateľov našej obce.** A za takýchto podmienok, ktoré sú už niekoľko rokov nastavené zo strany štatutára obce, nemohli presadzovať svoje dobré chcenie, nápady, riešenia. Poslanci, ktorí si už niečo odslúžili, vidia do problémov Valaskej, vedia, ako bolo, je a mohlo by byť, lebo Valaská nie je chudobná obec.

Zdá sa mi, že na rade som ja. Pretože v zmysle slov básne Čisté ruky od Márie Rázusovej- Martákovskej, ktorú som za nás všetkých recitovala počas sľubu novozvolených poslancov v dobrej viere, že chceme pracovať čestne pre občanov Valaskej, **máme tieto naše ruky zviazané** výkonným orgánom obce, štatutárom, pretože my, poslanci, sme len orgánom poradným, k tomu obchádzaní, dobrí len na to, aby sme dodatočne, po svojom voľnom rozhodovaní, či pochybení štatutára hlasovali napríklad za zmenu rozpočtu alebo navýšenie niektorej položky, ak sa podpíše nevyhovujúca zmluva o dielo v rozpore so zákonom.

Citujem z básne: **„Len čistý človek robí čisté dielo, len čistý všetko rieci sa odváži, len čistý svetu skladá účty smelo, len za čistým je pravda na stráží...“** Tak „čisté dielo“ je nám bránené robiť, lebo pán štatutár robí bez nás. **„Všetko rieci“** je tiež nie jednoduché, človek na to potrebuje poriadnu guráž. A ak chceme **„svetu skladá účty smelo“**, musíme sa brániť robiť niečo, alebo dodatočne pri tom pomáhať, ak je to nie v súlade s legislatívou a ak má za nami **„stáť pravda na stráží.“**

No uvidíme, čo našej obci prinesie budúcnosť a či sa niečo konečne zmení k lepšiemu, najmä plnenie uznesení zo strany štatutára, práca v zmysle zákonov a fungovanie vzájomnej spolupráce medzi štatutárom a poslancami. Potom sa rozhodnem, aby som raz mohla odísť s čistým sítom. Bud' po volebnom období, alebo aj skôr.

Ešte uverejňujem svoj diskusný príspevok, kde vysvetľujem, prečo som hlasovala tak, ako som hlasovala. Pretože išlo najmä o zmenu rozpočtu na rekonštrukciu ZUŠ.

Vážený pána starosta, vážení poslanci, vážení prítomní!

Želám Základnej umeleckej škole vo Valaskej všetko dobré. Vážim si prácu zamestnancov, vážim si ich tiež ako ľudí. S mnohými mám priateľské vzťahy. Teším sa, že budú raz pracovať v krásnych a najmä vyhovujúcich priestoroch. Zaslúžia si to. Viem tiež, že firma, ktorá pracuje pri jej rekonštrukcii, je známa kvalitnou prácou. Viem, že pán starosta je všetkým školám vo Valaskej naklonený a má záujem, aby pracovali vo vyhovujúcich priestoroch. Mám rada ľudí. O to ťažšie mi je zahlasovať proti zmene rozpočtového opatrenia. Z jednoduchého dôvodu: **Už dlhodobo sa vo Valaskej skôr hasí, ako by sa predvídalo a plánovalo dopredu. Dlhodobu sa pri rozhodovaní o väčších investíciách obchádzajú poslanci a príslušné komisie. Zlyháva komunikácia a spolupráca medzi starostom a poslancami.** A nielen ja chcem, aby sa to zmenilo! Aby sme nedopadli ako poslanci z predchádzajúcich volebných období a neboli informovaní a prizývaní len keď treba pozmeniť, či navýšiť niektoré položky v rozpočte, lebo niečo nebolo dobre premyslené, či naplánované. Chcem a určite nie sama, aby bola lepšia a úspešnejšia spolupráca medzi starostom a poslancami, aby sa plnili uznesenia, sme predsa rovnako volení našimi občanmi a tí si to zaslúžia!

Verím, že sa ZUŠ-ka dokončí k spokojnosti všetkých, aj firma v konečnom dôsledku dostane zaplatené, aj keď možno nie tak a vtedy, ako si to predstavovali. **Ale vo Valaskej by sa malo konečne plánovať a pracovať systémovo, vo vzájomnej spolupráci, lebo viac ľudí viac vie a v súlade s platnou legislatívou.** Prepáčte, ak som sa niekoho dotkla a ďakujem za pozornosť.

Nuž, taký bol môj príspevok a vy už viete, ako to dopadlo. Dvaja skvelí poslanci vrátili svoj mandát, odstúpili. Najhoršie na tom je, že prešľapy a pochybenia nás raz dobehnú. **Teraz sme mali šancu vrátiť sa z kratšej cesty, lebo táto cesta nie je dobrá, pretože nielen že je miestami protizákonná, ale aj proti zdravému rozumu, zdravým vzťahom a prosperite obce.** V budúcnosti to môže byť ešte ťažšie a pre obec drahšie, **ak si neupracujeme všetci volení v sebe a okolo seba.**

Mgr. Mária Pacerová

ZÁSADOVOSŤ ČI POSLUŠNOSŤ

Ťažká dilema sa riešila na mimoriadnom zasadnutí

OcZ v stredu 17/8. Napraviť či nenapraviť opätovné porušenie zákona, vlastne dvoch, z ktorých si starosta neustále robí trhací kalendár, a to zákon o finančnej kontrole (357/2015) a o rozpočtových opatreniach (523/2004), oba v súvislosti s rekonštrukciou ZUŠ v obci.

Na kom bol vlastne spáchaný podvod?

Na ZUŠ? – nie, veď tej sa malo pomôcť.

Na obecnom úrade? – nie, veď ten má pomôcť.

Na poslancoch? – nie, veď tí (ne)musia pomôcť.

Takto to bolo zadané, takto povedané a tak sa to malo skončiť!

Omyl! – inak zadané, inak povedané a **inak skončené.**

Len menšia polovica poslancov si ctí svoje zásady, a takto to aj urobila pri záverečnom hlasovaní. Je pravda, že niektorí aj prekvapili, niektorí si aj popol na hlavu sypali,

ale odolali a neustúpili, veď predsa zákon bol opäť brutálne znásilnený a raz sa už s tým musí prestať, raz proste falošnému musí padnúť to, čo mu je súdené, keďže si o to neprestajne koleduje a zneužíva moc danú mu ľuďom.

Tak kto bol *vlastne jazykom na pomyselných váhach*? Kto ich preklopil tak, že zvíťazila poslušnosť k úradu a to,

že opäť raz bolo umožnené starostovi zaknihovať si

víťazstvo, pri ktorom sa kajal, že už nikdy viac...

Víťazstvo z blenu, pri ktorom bola pošliapaná

rovnosť medzi úradom a poslancami, vážnosť zákona

a jeho napĺňanie, dôvera a odbornosť pri hlasovaní.

Víťazstvo, ktoré prehĺbilo vzájomnú deliacu čiaru,

oddelilo zásadových od poslušných a spôsobilo odchod dvoch poslancov, z ktorých ten výraznejší bol nesporne prínosom pre snahu naprávať krivdy vyvolané starostom,

a jeho kritický pohľad v dotknutých evokoval nepokoj v ich neštandardných postupoch!

A poslušní? – nebude dlho trvať a opäť budú postavení

pred podobný hlavolam, a my ani nebudeme prekvapení

ich postojom!

A opäť sa bude hrať na city v súvislosti s tým, že ide o naše deti (už to bolo zneužitie aj pri mladých futbalistoch), možno o našich dôchodcov, možno o rómskych spoluobčanov, možno... ale veď možností je neúrekom, ako komu vyhovuje.

Škoda, bola tu možnosť skutočne poriadne dať starostovi po prstoch, bola tu možnosť ukázať ho pred občanmi

v jeho pravom obraze, bola tu možnosť poukázať na nepravdivosť tvrdení o vine či nevine poslancov pri ich rozhodovaní, bola tu možnosť dať zvíťaziť pravde nad lžou a falošnosťou!

Bola, ale pominula.

A nie je pravdepodobnosť, že by sa tak skoro vrátila, ani s príchodom staro-nových náhradných poslancov.

Nuž, čo už – zdá sa, že tejto dedine ešte nie je súdené

stať sa tigrom vo svojej doline, zatiaľ si stále bude hrýzť

na mieste dookola svoj chvost ako ten spomenutý *mopslík od nemenovaného poslanca*.

Ing. Ján Holko
18/8/2016

Čo sa dialo v ZUŠ

Milí občania obce Valaská!

Ako riaditeľka Základnej umeleckej školy vo Valaskej sa chcem vyjadriť k uplynulým udalostiam v súvislosti s rekonštrukciou budovy ZUŠ. V prvom rade to je moja povinnosť ako zodpovednej osoby za vaše deti, vnúčatá a pravnúčatá, a v druhom rade cítim potrebu ako človek, ako každý jeden z vás, že ako občania máte právo vedieť, čo sa deje vo vašej obci a prečo.

Ako to vlastne celé bolo?

Celý prípad sa ťahal už od roku 2014, kedy som nastúpila do postu riaditeľky a apelovala som na nedostatky v zadnej časti budovy. V roku 2015 som podala niekoľko žiadostí na posúdenie danej lokality kompetentnou osobou – statikom. V júni 2016 sa konalo zastupiteľstvo, na ktorom som sa nemohla z pracovných dôvodov zúčastniť, a taktiež som nedisponovala potrebnými dokladmi na objasnenie danej problematiky (napr. vypracované cenové ponuky atď.). Môj priamy nadriadený, teda pán starosta, s ktorým som všetky potrebné záležitosti riešila so svojim dobrým úmyslom ZUŠ-ke pomôcť s presvedčením, že finančné prostriedky sú, žiadosť schválil, a tým sa začala rekonštrukcia budovy. Zo strany pána starostu bolo však potrebné poradiť sa a schváliť to spoločne s poslancami, keďže ich spolupráca je nevyhnutná a o všetkých dôležitých rozhodnutiach by mali rozhodovať spoločne. Čiže kooperácia medzi pánom starostom a poslancami zlyhala, a to malo dopad na ZUŠ-ku. Tu nastal kameň úrazu – komunikácia. Myslím, že to je dosť častý problém vo vzťahoch všeobecne: rodič – dieťa, partner – partnerka, nadriadený – podriadený. Komunikácia – úprimná komunikácia je kľúčovým východiskom v riešení problémov a je nutná, pretože pri nedostatočnej komunikácii vzniká nevedomosť, a tá spôsobuje mnoho ďalších problémov, ktorým by sme mohli predísť. Určite by to tak bolo aj v tomto prípade.

Cieľom rekonštrukcie bol

v skutku jasný a prostý dôvod – bezpečnosť. Vy ako rodičia ste zodpovední „len“ za svoje deti. Ja ako vedúca osoba zodpovedám za všetky deti, ktoré navštevujú ZUŠ, a tak isto aj za všetkých pedagogických i nepedagogických zamestnancov. Jednoducho za všetky osoby, ktoré sa v priestoroch budovy nachádzajú. Mojou povinnosťou teda je zabezpečiť bezpečné prostredie, v ktorom sa nevyskytujú žiadne či už menej, alebo viac ohrozujúce situácie, ktoré môžu spôsobiť fyzickú ujmu na zdraví. V prípade akéhokoľvek úrazu vášho dieťaťa plne za deti zodpovedám, a teda vytvoriť priaznivé podmienky nie je len mojou povinnosťou, ale aj záujmom. Som tiež človek, ktorý má svoj osobný život, svoju prácu si však chcem vykonávať naplno, aby som sa nemusela báť pozrieť na seba v zrkadle. Viem, že rekonštrukcia, resp. oprava ZUŠ bola správna vec a rozhodla by som sa tak opäť. Bohužiaľ, mrzí ma, že sa vyskytli určité problémy, ktoré vyústili až do mimoriadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva, ktoré sa konalo v auguste 2016. Zasadnutie ste mali možnosť pozeráť online, resp. je stále k dispozícii v archíve. Pred zasadnutím sa ešte konalo mimoriadne stretnutie finančnej komisie, kde sa všetci zúčastnení poslanci: p.

cez prázdniny?

Štubňa, p. Bánik, p. Pastírová, p. Dobrotová, p. Pacerová, p. Dundovič dohodli a súhlasili so zmenou rozpočtu v prospech ZUŠ.

K samotnému mimoriadnemu zasadnutiu

Na zasadnutí sa neraz spome-

trebné vzdelávanie, iným kompetentným osobám, a následne – odovzdať svetu vyspelých ľudí fungujúcich v umeleckom svete. Takže o koho ide, ak nie o deti? Deti nie sú nástroj. Bez detí by nebola škola a bez školy by sme neboli my – učitelia. Takže deti tu rozhodne kľúčové sú.

Ďalšiu polemiku spôsobovalo to, či ide o opravu alebo rekonštrukciu ZUŠ. Primárne išlo skutočne len o opravu budovy, a teda žiadosť bola podaná na menšiu – potrebnú finančnú čiastku. Ja však nedokážem ovplyvniť určité veci v súvislosti so stavebnými záležitosťami. To už posúdil kompetentný človek v tomto obore, teda statik. Na základe jeho podnetu, kto-

bola plánovaná, vykonávaná prostredníctvom konkrétnej firmy. Stavanie parkoviska vzniklo náhodne, keďže človek, s ktorým budova ZUŠ susedí, menil svoj plot. Na základe toho sme spoločne s pánom starostom a kompetentným človekom pre rozvoj obce zrealizovali už spomínané parkovisko.

Na záver chcem vysloviť svoju vďaka tým, ktorí na zastupiteľstve zahlasovali v prospech základnej umeleckej školy, pretože práve vďaka týmto ľuďom môže ZUŠ-ka od septembra naďalej pokračovať vo svojom poslaní a vychovávať tak vaše ratolesti. Neskrývam svoju radosť z pozitívneho verdiktu, a teda zo schválenia žiadosti na rekonštrukciu Základnej umeleckej školy vo Valaskej. Na druhej strane rešpektujem aj názor tých poslancov, ktorí boli proti. Som si vedomá, že poslanci nechceli zámerne ZUŠ-ke, deťom či pedagógom uškodiť. Konali podľa svojho uváženia a usúdenia, na základe skutočností, ktoré som už objasnila. Som veľmi šťastná, že som mala to šťastie stať sa riaditeľkou a byť súčasťou našej veľkej umeleckej rodiny vo Valaskej. Svoju prácu sa snažím robiť čo najlepšie, aj keď nie vždy

je to jednoduché. Budem sa snažiť, aby sme neustále napredovali, niesli si dobré meno, aby k nám chodili deti s radosťou a hlavne, aby zanechávali za sebou veľkú stopu. Či už vo vašich ušiach alebo očiach, no predovšetkým – vo vašich srdciach. Poslednou vecou, ktorú vám chcem napísať je, že myliť sa a robiť chyby je ľudské. Podstatné je, vedieť si chybu priznať a snažiť sa ju napraviť. Nikto sa totiž dokonalý nenarodí, a predsa – všetci žijeme len raz. Popri všetkých tých povinnostiach, problémoch, cieľavedomosti, ambicióznosti – nezabudnime byť ľuďmi.

*Mgr. Adriána Škrváňová
riaditeľka ZUŠ*

nulo, že nie je správne používať deti ako nástroj v danej problematike, teda v súvislosti s prestavbou. Plne súhlasím s týmto tvrdením. Chcem však upresniť, že v tomto prípade nejde o akýsi nástroj, ale ide o fakt. Základná umelecká škola – jej cieľom je vzdelávať a vychovávať deti v umeleckom smere, rozvíjať ich talent, posunúť mladých ľudí, ktorí sú pripravení na ďalšie po-

rý taktiež súvisel s bezpečnosťou, sa teda výška žiadosti navýšila, a okrem vopred dohodnutých prác sa vyskytli aj nové, ktoré sme nepredvíдали.

V poslednom rade chcem upresniť skutočnosť s budovaním parkoviska na pôde školy. Je dôležité, aby sme si uvedomili, že rekonštrukcia ZUŠ-ky nesúvisí s budovaním parkoviska. Sú to dve odlišné záležitosti. Rekonštrukcia

SPOMIENKY RODÁKA Z PIESKU NA SVOJE DETSTVO

Každý človek má svoj silný vzťah k rodnému kraju, miestu, kde sa narodil. Ja som mal to šťastie, že som sa narodil v krásnom prostredí Nízkych Tatier a Slovenského rudohoria, ale osud bol taký, že svoj život som prežil na viacerých miestach a v súčasnosti byvam v nádhernom meste pod Vysokými Tatrami.

Moje prvé spomienky na detstvo sa viažu k Piesku. A to nielen preto, že je to moje rodisko, ale predovšetkým, že v kruhu svojich rodičov i bratov za obdobie 11 rokov som s nimi prežil krásne, nezabudnuteľné chvíle svojho života. Ešte aj po toľkých rokoch môjho života, keď som cestoval cez Piesok alebo keď ho niekedy navštívim, mám pocit, akoby som sa vracal do náručia lásky, pôvabu vtedajšieho bezstarostného detstva, do náručia matky, otca, ale aj mojich bratov.

Spomínam na „Kolóniu“ – rad dvojdomčekov, na ich záhradky, vôňu rozkvitnutých stromov, ktoré mi pripomínali vôňu známych miest. Aj dnes akoby som počul bzukot chrústov, ktoré v letnom podvečeri prinášali atmosféru pokoja, vidím tanec včielok a čmeliakov, ktoré svojim tichým poletovaním umocňovali náladu a pohodu obyvateľom príblytkov. Pripomínam si tiež vôňu povetria, ktoré bolo po letnom daždiku presýtené ozónom. Spomínam si i na blankytné hory, nádherné lesy, sýtozelené lúky, na cvengot zvoncov na Diele pasúcich sa kravičiek, ako aj na žblnkotajúci potok Bystrianky s množstvom rýb – proste na prírodu tohto kraja, ktorá mi tak vrúcne prirástla k srdcu.

Nemožno zabudnúť na nedelne letné rána, keď ležiac v otcovej posteli, na mňa priamo cez okno izby sa usmievalo ranné slniečko, a pohladením mojej tváre svojimi lúčmi ma prebúdalo. Vtedy mi do uší zaznela známa zvuka rádia a hlas hlásateľa, ktorý oznamoval začiatok rozprávky, ktorá sa v tých časoch v rádiu pravidelne každé nedelne ráno vysielala.

Stále vo mne rezonuje i príjemná atmosféra letných večerov, keď sediac na lavičke predzáhradiek susedov – Kňazovických alebo Korbačkových, počúval som s ostatnými v príjemnom vánku večera podmanivé tóny harmoniky a živých piesní harmonikára.

Nezabudnuteľné sú pre mňa večery, keď sme sa spolu so starším bratom ukladali k spánku a mama nám v posteli čítala rozprávky a poviedky. Veru, niekedy sme si pri ich počutí pri maminom precítanom prednese aj poriadne poplakali.

V spomienkach sa vraciam i k detským hrám – k bicyklovaniu, futbalovým stretnutiam s kamarátmi – svojimi rovesníkmi na „lúčke“, ale aj k pátracím výletom na Diel a do Doliny, kde sa v tých časoch po vojne nachádzalo veľké množstvo vojenskej munície, ktoré ako nás – deti veľmi lákala. Nájdená výzbroj (musím podotknúť, že bola väčšinou nefunkčná) a výstroj slúžila potom pri takých detských hrách, akými boli hry na vojakov – partizánov a Nemcov a v ktorých vždy víťazili „naši“ – teda partizáni.

Býval som nesmierne šťastný, keď ma náš sused Čunderlík pozval zvieť sa na jeho „fučiacom“ nákladniaku, ktorý jazdil ešte na paru. A preto, aby sa mohol rozbehnúť, muselo sa najprv priložiť pod kotol umiestnený za kabinou auta a pripomínajúci obrovskú delovú hlavu. Tiež pre mňa veľa znamenala aj „spanilá“ jazda na jeho „Minore“. (Bolo to osobné auto z obdobia 30. rokov minulého storočia a malo podobu chrobáka, pohybojúceho sa slimačím tempom.)

Tu mi prichodí spomenúť aj to, ako som spolu s bratom „nadobúdal“ prvé motoristické zručnosti, kedy sme po ulici Kolónie uskutočňovali „spanilé“ jazdy na otcovom skútri značky „Manet“. Do tajom motoristického športu sme však začali aj našu mamu. Podarilo sa nám ju presvedčiť, aby si vyskúšala adrenalínovú jazdu na tomto motocykli. Niekedy sa nám stalo, že motorke sa zadrela zadné koleso, a vtedy sme už vedeli, že bude zle, že otec sa nesmie dozvedieť, čo sme vyparatili, lebo bez jeho zvolenia sme uskutočňovali tieto jazdy, a to sa nestalo... Preto nám nezostávalo nič iné, len so zdvihnutým „zad-

kom“ motorke, túto rýchlo odpratať do kôlne. („Kôľnou“ sme nazývali prístrešok na dvore, kde sa odkladalo rôzne náradie.) Pravdaže, otec bol veľmi prekvapený, keď chcel s motorkou odísť a tá, ktorá ešte včera perfektne fungovala, vypovedala poslušnosť. A keďže my sme sa nepriznali, že je to našou zásluhou, nemohol sa dopátrať príčiny.

Medzi tie krajšie spomienky patria aj moje školské roky v rodnom Piesku. Školské povinnosti začali septembrom v roku 1947, kedy som prvýkrát vstúpil na pôdu národnej školy ako prváčik. Škola bola trojtriedna a v jednotlivých triedach boli žiaci viacerých ročníkov. Tak napríklad v šk. roku 1950/51, kedy som ukončil spolu s mojimi rovesníkmi 4. ročník, bolo v II. triede celkom 49 žiakov z rôznych ročníkov, konkrétne v spomínanom 4. ročníku bolo 17 žiakov.

Učila nás pani riaditeľka Elena Cvrková. Bola to veľmi dobrá pani učiteľka, aj keď v mojom prípade sa často u mojej mamy sťažovala, že v diktátoch, konkrétne v slovesách ako: bol, videl, atď., tvrdošie píšem koncovku -v, miesto -l (bov som ... – správne: bol som ... alebo videv som ... – správne: videl som a pod.). Na tento môj chybný pravopis mali vplyv predovšetkým tamojšie používané nárečové prvky a slová. Čiže, pridržoval som sa staršieho jazykového pravidla: „Píš, ako počuješ!“ No žiaľ, u pani učiteľky som s tým pravidlom nepochodil a trvalo to veľmi dlho, kým som si zvykol na to, že spodobovanie sa automaticky nerovná tomu „Píš, ako počuješ!“.

Počas tohto obdobia, kedy som navštevoval národnú školu, zažil som veľa pekných, príjemných chvíľ. Spomínam si na jednu takúto, ktorá mi trvale utkvela v pamäti, a to keď v divadelnej hre s názvom „Čin – čin“ som hral jednu z hlavných postáv – otca (vrabčička) Čima. Vtedy som sa na javisku cítil ako naozajstná divadelná hviezda, aj keď za svoj divadelný výkon som dostal pochvalu nielen od mamy, ale aj od pani riaditeľky a učiteľky v jednej osobe.

Musím sa tiež priznať, že už v tom čase sa mi páčili viaceré spolužiačky – brunetky s krátkymi vrčkíkmi – Evička S. či Betka S. a ďalšie. Boli to také prvé moje nevinné detské školské lásky. Pri spomienke na prváčku Evičku S. musím podotknúť, že Evičku „obľetovali“, lepšie povedané, prejavovali jej väčšiu náklonnosť ako k ostatným dievčatám v triede aj iní chlapci. Lenže Evička, ako dievčatko z „vyšších vrstiev“, bola pre nás nedostupná. Ani s ostatnými dievčatami sme ju nevedeli hrať sa. Cez vysoký železný plot sme ju chodili vyzerat, kedy vyjde z domu na dvor, na ktorom sa často sama hrávala s veľkým čiernym vĺčikom.

Nemôžem tiež opomenúť volakedajšie „majálesy“ na školskom dvore. Tieto boli každoročne organizované v júni, aj keď sa (a to bolo zaujímavé na tom) podujatie nazývalo „majáles“. Vtedy sme sa my deti už nedelneho rána (lebo tak to bolo organizátormi rozhodnuté, že majáles sa bude konať vždy v nedeľu) nevedeli dočkať. Už dopoludnia sme veselo obskakovali okolo vysokého „mája“, ktorý pyšne „trónil“ uprostred nášho školského dvora. Popoludní, po nedelňajšom výdatnom obede, nadišla chvíľa presunu celých rodín na spomínaný dvor, kde sme my, žiaci školy, svojimi výkonmi v skákaní vo vreci, či v iných súťažiach privádzali príbuzenstvá do varu. Každá rodina sa mohutným pokrikom a všemožným spôsobom povzbudzovania usilovala svojej ratolesti – súťažiacemu – pozdvihnúť sebavedomie v záujme dosiahnutia čo najlepšieho výsledku. Niekedy však v tejto napätej súťaživej atmosfére povzbudzovania dochádzalo medzi niektorými povzbudzujúcimi aj k hádkam a vzájomnému osočovaniu. Ale po

Motto:

Tam, kde sú moje korene,

kde ako dieťa som spával aj na sene,

v ľudoch spoznával priateľov na večnosť,

tam sa vraciam ako sťahovavý vták,

k inému hniezdu už tak neobraciam zrak.

(Peter Babčan)

pretekoch sa napätá, adrenalínom vyvolaná atmosféra, upokojila a víťazi si povýšenecky vychutnávali svoj triumf zapíjaním limonád z upínacích sódových flášiek, ako aj chrúmaním napolitánok, ktoré boli odmenou za dosiahnuté víťazstvo. Potom, po súťažiach určených deťom, začala hlavná časť majálesu, a to šplhaním sa mládencov na vysoký už spomínaný, odspodu od konárov oholený „máj“ s cieľom zmocniť sa v jeho vrcholových vetvách umiestnených dobrôt, predovšetkým flášiek s pálenkou. Nakoniec sa začala tancovačka dospelých, pomedzi ktorých sa roztopašne naháňali menšie deti a my starší – už školáci, sme s nadšením napodobňovali (i keď potajme) najmä tých dospelých, ktorí sa radi zdržiavali pri výčapnom pulte a upíjali sme si pivného moku z ich nedopitých pohárov.

Koncom 40. rokov, kedy dochádzalo v našom štáte k veľkým politickým zmenám, vytvoril sa široký priestor pre rozvoj detského a mládežníckeho hnutia, ktorý mal charakter budovateľského úsilia. V tomto období som aj ja vstúpil do detskej pionierskej organizácie a nosením pionierskej šatky pri každej príležitosti – či v škole, na ulici, ba i pri športových a rôznych iných hrách i výletoch, som hrdo deklaroval príslušnosť k tejto organizácii. Pri tom mi neprekážalo ani to, že som navštevoval hodiny náboženstva, ani to, že som naviac určitý čas ministroval v podbrezovskom kostole. Mój otec aj preto akceptoval túto skutočnosť, že som sa stal pionierom. Avšak nesúhlasil s tým, aby som pioniersku šatku nosil aj pri príležitosti bohoslužieb.

Spomínam si aj na zimu 40. a 50. rokov, na metrové snehy a viac, keď sme sa ako deti v snehovej perine váľali, budovali bunkre a tunely. Avšak, najväčšou záľubou nás detí bolo sánkovanie, lyžovanie a hokej na prírodnom ľade nad Kolóniou. Bolo takmer pravidlom, že začiatkom decembra napadol sneh, ktorý ostával až do konca marca. Na kopcoch, samozrejme, aj dlhšie. A práve tieto zasnežené kopce boli pre nás rajom. Na nich sme sa mohli vyšantiť do sýtosti. Z vršku od Piarov až do neskorého večera bolo počuť výskot sánkujúcich sa detí. Často sa už zrúna, ešte za svitania v treskúcom mraze spolu s bratom sme, teperili“ na vršok svoje ťažké železné sane, kde sme sa do poludnia, ba niekedy aj bez obeda, až do večera sánkovali. Viackrát nás zastihla aj tma, keď sme sa uzímení so skrehnutými a oziabajúcimi rukami a nohami, a niekedy aj s veľkým plačom, vracali do tepla domova. Pri týchto našich zimných radovánkach sa zúčastňovala aj naša sučka Limba. Bola miláčikom našej rodiny. Pri pohybe vo vysokom snehu jej bolo vidieť len, ako tri čierne body, oči a nos, pretože bola celá biela ako sneh. Žiaľ, neskoršie, keď ochorela (podľa niektorých susedov tzv. „prašinou“), bolo ju treba utrátiť. Vtedy, keď nastala tá chvíľa, kedy ju náš sused (ktorý ako bývalý partizán mal zbraň) išiel utrátiť, začali sme srdcervúce nariekať. Slzám sa nevyhla ani mama, pre ktorú podobne ako pre nás, veľa znamenala. Bol to náš rodinný miláčik a kamarát.

Najkrajšie obdobie ale pre nás (tak ako aj pre všetky deti) bolo obdobie Vianoc. Na tie sme sa s bratom najviac tešili, pretože to bolo obdobie hojnosti a očakáva-

nia toho, čo pod vianočný stromček dostaneme - aký darček. Bolo že to radosti, keď som dostal dvojmetrové lyže tzv. „skočky“, s ktorými som sa však ledva vyšplhal na stráň Príslopu a s ktorými som nedokázal urobiť ani „kristiánku“. To potom bolo plaču a náreku, a najmä vtedy, keď sa mi kamaráti začali smiať z mojej nemohúcnosti pohybovať sa na nich. Najväčší trapas som však zažil vtedy, keď škola organizovala pretek v behu na lyžiach a moja mama ma presvedčila (a ona vedela veľmi dobre presvedčať), aby som sa tých pretekov zúčastnil a že môžem dosiahnuť aj nejaký úspešný výsledok. Ja som však nakoniec skončil na konci ako posledný, pretože moje dvojmetrové „skočky“, na ktorých bol namontovaný ešte aj pevný „kandahár“, mi nedovolili poriadny pohyb vpred.

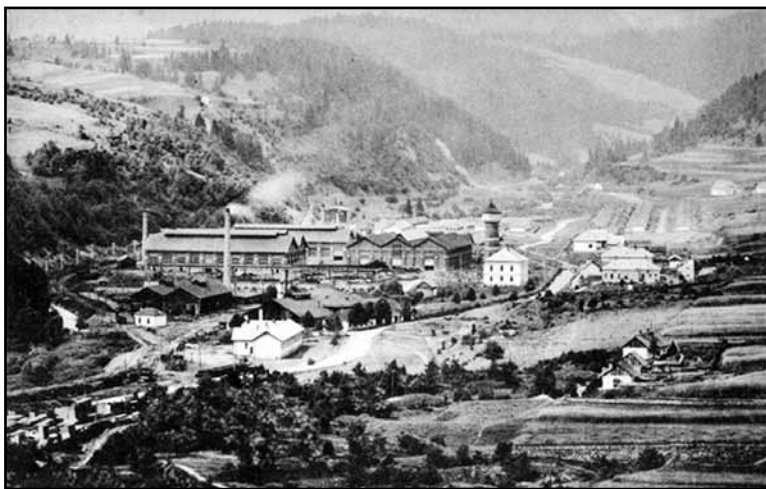
Zimné večery boli aj v znamení návniku divadelných scénok a tzv. „kupletov“, ktoré nacvičovali piesockí ochotníci a medzi ktorých patrila aj naša mama. Bola to vynikajúca ochotnícka herečka. Najčastejšie vystupovala v už v spomínaných „kupletoch“. V nich predstavovala najmä hlavné postavy. Ja s bratom sme radi počúvali z týchto kupletov jej monológy, ktoré sa doma naspamäť učila.

V spomienkach sa rád vraciam aj k mojej „mendíkovej“ činnosti, ktorá spočívala v pravidelnom vyzváňaní vo zvonici, ktorá mala čestné miesto na „pláci“ uprostred Piesku. Moje večerné vyzváňanie sa ozývalo po celej Kolónii a dotváralo miestnemu obyvateľstvu akýsi kolorit večernej pohody a pokojnej atmosféry po ich celodennej namáhavej práci v piesockej fabrike.

Tiež si spomínam na moje, ale aj bratove hudobné začiatky, kedy sme začali (predovšetkým na pranie nášho otca) rozvíjať svoj hudobný talent navštevovaním hodín husľovej hry. Otec mal veľký záujem na tom, keďže on sám mal hudobné schopnosti, aby sme aj my - jeho deti - boli hudobne vzdelaní. Preto dohodol s pánom Schmihausom - hudobníkom a členom podbrezovského symfonického orchestra, že obaja - brat a ja - budeme u neho navštevovať hodiny hry na husliach. Myslím, že toto moje štúdium husľovej hry mi hodne pomohlo pri štúdiu na pedagogickej škole, kde sa vyučovala aj hra na hudobný nástroj a kedy som dokonale zužitkoval dosiahnuté vedomosti a zručnosti práve v hre na husliach.

Keď som už niekoľkokrát spomenul staršieho brata, treba v súvislosti s jeho osobou povedať, že už od malička mal talent pre maľovanie a kreslenie. Namaloval, či nakreslil niekoľko nádherných obrázkov. Jeho záľuba bola kresliť a maľovať predovšetkým krajinu, teda krajinomalba. Lúto nám bolo, a aj je, že v tejto činnosti nepokračoval i neskôr. Možno, že dnes by bol z neho uznávaný maliar. Škoda tiež, že sa nezachoval jeho práce. Zrejme, keď sme sa neskôr z Piesku sťahovali, tak sa tieto, ale aj iné veci stratili. Jeho ďalšou záľubou bolo zostrojovanie rôznych elektronických prístrojov ako napr. takzvaných „kristáľok“. (Boli to jedny z prvých ručné zostrojených rádií v našej rodine.) V tejto súvislosti si spomínam na jednu z udalostí, ktorá sa prihodila, keď brat v snahe zvýšiť príjem rádiového signálu, vyšiel na strechu domu a o komin sa snažil pripievať drevenú palicu s natiiahnutým drôtom, ktorý mal slúžiť ako anténa na zachytávanie tohto signálu. Pri upievňovaní tohoto „zariadenia“ sa mu ale noha pošmykla a on v snahe vyhnúť sa pádu zo strechy, zachytil sa komína, a vtedy sa jeho časť odtrhla. Našťastie z tej strechy nespadol. Ale darmo sa potom celé popoludnie pred otcom ukrýval v záhrade pod listami lopúcha, trest ho aj tak neminul.

Trestu som sa ani ja nevyhol. Avšak pri inej udalosti,

pri ktorej vznikla škoda väčšieho rozsahu. Bolo to vtedy, keď na poliach širokého valaštianskom chotára, vo vetre sa vlniacom obilí, my - piesocké deti - sme vytvorili tunely a skryše. Tieto nám slúžili pri hre na vojakov i pri iných hrách. Pri tom sme na obilí narobili veľa škody. A práve pri jednej z nespočetných hier nás prichytil majiteľ poľa.

Ako prvý do rúk som mu „padol“ ja. Ostatné deti sa rozutekali a ja som si to „odskákal“. Po jeho sťažovaní u môjho otca, ten mi to potom „spočítal“ remeňom, ktorý bol zavesený a vždy pre takúto príležitosť pripravený na „firštoku“ (zárubni) dverí, ale ktorý slúžil aj na ostrenie britvy určenej na holenie otcovej brady. Ďalšími výsledkom našich detských činností bol napr. vyšliapaný chodník, tiež v obilí poľa, cez ktorý sme si vytvorili tzv. skratku na hať Hrona, kde sme sa v lete kúpali.

Rád si spomínam aj na futbalové stretnutia s miestnymi rovesníkmi. Tieto naše futbalové zápasy sa odohrávali prevažne na ihrisku ľudovej školy (neskôršie nazývanej aj národná škola) pri rieke Bystrianka, ale aj na „uličke“ za ňou.

Pekné spomienky mám aj na stavanie modelov lietadiel a na naše pokusy prinútiť ich lietať. To sa vždy dialo na kopci s názvom Diel. V tom, nám deťom, bol vzorom starší kamarát Rudo Jasík.

Najviac sme sa tešili, keď na Piesok prišiel „Gašparko“. Bolo to bábkové divadlo, v ktorom vystupovali okrem Gašparka a Paprikajánčho aj Škrhoľa so svojím „budzgaňom“ (mohutnou drevenou palicou) i ďalšie postavy, a v jeho hrách vždy (ako to býva v rozprávkach) víťazilo dobro nad zlom. Divadelné predstavenia sa odohrávali večer pod veľkým šiatrom (stanom) na „pláci“ (otvorenom priestranstve) pri zvonici. Vstupné bolo 1.- Kčs.

Avšak popri veselých príhodách a momentoch, ktoré sme v rodine zažili, neobišli nás ani krušné chvíle. Bolo to najmä v čase vojny, kedy cez Piesok a vôbec celým našim krajom, prechádzala fronta (frontová línia). Delostrelecké granáty a míny dopadali na fabriku a niektoré zabúdli aj do osídlených častí Piesku - Kolónie. Vtedy sme prišli aj o kravičku, keď nám ju v maštali „šrapnel“ zabil a my sme sa pod posteľami krčili a plakali. Najhoršie zážitky máme aj z bombardovania piesockej továrne americkými lietadlami. Jedna americká bomba dopadla i na okraj Kolónie a vážne zranila susedovu dcéru. Podobne aj v našej „uličke“ mína odtrhla nohy manželke nášho ďalšieho suseda (tamojšieho partizána, s ktorým som po skončení vojny chodil poľovať na sluky).

Po vojne sa naši rodičia, tak ako ostatní občania, museli poriadne obracať, aby nám deťom zabezpečili štandardný život, aby sme netrpeli nedostatkom. Šťastím bolo, že sa v našej rodine vždy chovala kravička, bravy, ale aj sliepočky, a preto, čo sa týka nášho života, netrpeli sme nikdy núdzou. Ba naša mama často pomáhala zásobovať potravinami i rodinu svojej

staršej sestry. Keď niečo pochybilo, náš otec neotálal vybrať sa na „Dolniaky“ vymeniť slaninu za cukor a dohán. Hneď po vojne, ako som už spomenul, bol život oveľa ťažší pre väčšinu občanov - nevynímajúc našich rodičov. Najhoršie bolo, keď sa zaviedol prídelový systém. Domácnosti podľa počtu členov rodiny obdržali tzv. „body“, s ktorými si mohli v jednotlivých mesiacoch určité množstvo minút pri nákupe tovaru v obchode. Tieto „body“ sa potom v obchode lepili na zvláštne háčky papiera.

Postupom času sa však v celom štáte situácia a život obyvateľov zlepšoval, čo sme i my v rodine pocítili tým, že rodičia si mohli dožiť viac minút aj na niekedy luxusnejší tovar, akým bolo napr. rádio, bicykel atď.

Nádherné obdobie sme v rodine prežili však v čase, kedy do rodiny pribudol ďalší člen. Stal sa našim najmladším príslušníkom rodiny, ktorý (aj keď rodičia si priali prírastok v podobe dievčatka) nám robil radosť a tiež „obohatil“ naše huncútstva, ktoré sme spolu so starším bratom vymýšľali a kedy sme jeho postavenie, ako najmladšieho člena rodiny, zneužívali na rôzne „pestvá“.

Okrem veselých chvíľ a zážitkov koncom 40. a začiatkom 50. rokov stáli pred rodinou iné a náročnejšie úlohy a starosti, pretože rodičia sa rozhodli postaviť si vlastný rodinný dom. Preto okrem školských povinností mne a staršiemu bratovi pribudla ďalšia úloha, a to pomáhať pri stavbe domu. Rodičia využili aj nás ako pracovnú silu, ktorá tiež mala prispieť pre naplnenie rodičovského zámeru - vybudovať slušné bývanie pre rodinu. Je pravdou, že k rozhodnutiu stavať vlastný dom prispela aj skutočnosť, že bývanie v dvojdomoch Kolónie nebolo z hľadiska komfortu (byť mal len kuchyňa, špajza a spálňa) pri tak početne rozrastajúcej sa rodine vyhovujúce.

Keďže na výstavbu rodinného domu bolo treba mať určité finančné konto, ktoré ale otec svojím platom nedokázal sám na potrebnú hodnotu znásobovať, musela sa aj mama zamestnať. Tým sa vylepšila aj finančná situácia rodiny. Bolo potom možné viac usporiť na nákup potrebného materiálu na chystaný výstavbu domu.

V roku 1952 sme sa konečne celá rodina presťahovali z Piesku do neďalekej osady, kde rodičia postavili už spomínaný vlastný rodinný dom. Ešte aj dnes sa pamätám na ten bôľny odchod z rodného Piesku. Bolo to plaču, keď prišiel čas sťahovania. Možno že z celej našej rodiny sa tomu tešil iba otec, ale my ostatní so slzami v očiach (nevynímajúc mamu) sme opúšťali milovaný Piesok.

Čo teda pre mňa ako dieťa znamenal Piesok? Odpoveď: „Život na Piesku bol oveľa pestrejší. Mal som tam veľa známych a kamarátov. Tam som sa narodil a zažil 11 rokov krásnych a nezabudnuteľných detských liet. Možno že práve aj to je jeden z tých magnetov, ktorý ma priťahuje k tomuto kúsku pre mňa blízkeho kraja. Preto sa na Piesok neustále znova a znova vraciam, aj keď už len v spomienkach.

Napriek tomu, že od roku 1953 nebyvam na Piesku, stále sa cítim byť Piesočanom. Napokon som to vyjadril aj vo svojej básni „Môj rodný Piesok“, ktorú som napísal v týchto mojich „kmeťovských“ rokoch ako vyznanie k môjmu rodisku. Keď cítim potrebu nábrať nových síl, vraciam sa na určitý čas aspoň v myšlienkach na môj rodný Piesok, do okolia jeho krásnej prírody, kde možno nájsť pokoj. K nemu, ako som sa už skôr vyjadril, sa stále vo svojich spomienkach vraciam. V ňom nadohľadom pociť svojho domova, pociť akejsi príslušnosť k nemu.

PaedDr. Ján Patúš, rodák z Piesku, žijúci toho času v Poprade

Uvítanie do života

V stredu 10. augusta 2016 sa v Obradnej sieni Obecného úradu vo Valaskej uskutočnilo slávnostné uvítanie do života detí, ktoré sa narodili v 1. polroku 2016. Starosta obce sa prihovárať týmito slovami:

Milí rodičia, vážení prítomní!

Tento okamih je nevšedný, lebo je príjemnou oslavou života, oslavou lásky. Lásky, ktorá do nášho sveta ľudí priviedla nového človeka – vaše dieťa. To dieťa, ktoré nosí znaky matky, podobu otca, možno povahové črty starých rodičov. Tie črty, ktoré sa vám rokmi zazdajú veľmi známymi a dôvernými. Tento malý človečik teraz váhavo a neisto vstupuje do nášho sveta, obzerá sa a čuduje. Zrazu naňho pôsobí mnoho zvukov, pachov, vôní, svetiel a dotykov. Niekedy je toho naňho priveľa a v plači potrebuje cítiť vedľa seba tých veľkých, múdrych, najdrahších – mamu a otca. Tých, ktorí vždy utíšia jeho plač, zaženú hlad, poláskajú a večer ho prídu poprikryvať.

Nič na svete sa nedá porovnať s okamihom, keď človek vidí prvýkrát svoje dieťa. Pozriete sa na skrútený batôžtek a opätovne pochopíte, že práve cez vás prišlo dieťaťko na túto zem. Áno, vážení rodičia, cez vás prišlo na túto zem. Prišlo do vášho domova, priestoru pre neho životne dôležitého, poskytujúceho útočisko a bezpečie. Kde má vlastne domov malé bábätko? V detskej postielke, či v detskom kočiari? Kde je preňto útulné miesto? Bábätko má domov v náručí. Tam mu je najlepšie. Tam cíti najviac vašu prítomnosť, tam počuje známe klopanie vášho

srdiečka, tam vníma, že sa mu nič nemôže stať, pretože ste pri ňom, aby ste ho chránili. V šťastí i v nešťastí, v zdraví i v chorobe. Za každých okolností.

Detský svet je úchvatný život vo fantázii, ktorý ako dospelí navždy stratíme. Žije sa tu bezprostredne, úprimne, bez pretvárk a s nádejou do budúcnosti. Čoskoro príde obdobie, kedy bude domízať svojím často opakovaným prečo, prečo. Neodmietajte jeho zvedavosť, nezahriaknite jeho nekonečné otázky. Trpezlivo vysvetľujte a objavujte s ním nové svety.

Vážení rodičia!

Váša ratolesť je ako vesmír, veľký svet. Pamätajte na múdrosti predkov a venujte čas svojmu dieťaťu, kým vám nevyrastie a nevzdiali

sa, kým vám neuletí z hniezda. Vytvorte si neviditeľné puto, ktoré nepretrhne ani vzdialenosť a privedie ho k vám vtedy, keď najviac budete potrebovať pevný stisk jeho dospelých rúk. Každé dieťa, akonáhle sa udrží na vlastných nohách, vydáva sa na cestu za šťastím a krásou. Mamin úsmev, otcove pohladenie – to sú prvé smerovky na tejto dlhej strastiplnej ceste. Vydajte sa i vy so svojím malým pútnikom cestou rozosiatiach hier i rozprávok, kráčajte cestou uplakaných starostí nad rozhádzanými pieskovými bábvkami, pooškoľovanými kolienkami, prvou školskou poznámkou i prvou stredoškolskou láskou. Vaše úsmevy, porozumenie, trpezlivosť a cit vždy napomôžu vášmu dieťaťu v tmách nájsť ten správny kurz ku šťastiu. Buďte ten najlepší kompas, ktorý mohlo vaše dieťa dostať. Úloha rodiča je poslanie. Je to asi tá najdôležitejšia, najzodpovednejšia vec v živote. No zároveň je to aj povinnosť, ktorej plnenie prinesie to najväčšie šťastie.

UVÍTANIE

Malí človečikovia prišli sem, na túto Zem.

Započali boj za svoje miesto pod slnkom. Je to dobrý boj, lebo chcú zošľachtiť svet.

Milí rodičia, pomôžte im v tom! Zatiaľ je ich zbraňou spravodlivý plač, keď chcú jesť, či spať, keď im chýba

vaša pozornosť. Neskôr budú bojovať svojím umom, dobrým srdcom, s čistým štítom.

Na Zemi bude radosť žiť. Vy ich máte k tomu pripraviť, úprimnou láskou, dobrou výchovou, svojím príkladom.

A prečo na Zem prišli? Aby vpíjajúc do seba vašu lásku, vracali ju prebohato späť.

Pretože iba láska môže vyliečiť tento svet.

Nech sa vám darí, človečikovia malí, záchrancovia planéty Zem. Nech sa darí vašim rodičom.

Buďte šťastní a svet bude krajší a lepší.

Obec Valaská sa stala pre vaše deti domovom. Chcem vysloviť presvedčenie, že z nich vychováte slušných ľudí, že raz, keď vyrastú, budú aj oni jej ozdobou, budú občanmi, na ktorých bude naša obec hrdá.

Prajem vám, milí rodičia, pri plnení tohto posolania veľa síl a vášmu dieťaťu veľa šťastia v živote.

UVÍTANIE DETÍ

Aj ja som bol taký malý.
A pozrite dnes,
aký som urastený,
smelý.

Nožičky sa predĺžili,
ručičky tiež a hlavička
pracuje dnes ostošest.

Takéto zázraky
sa s detičkami dejú.
Ani sa nenazdáte,
prerastú vám aj cez hlavu.

Ach,
nemajte strach!
Ak pochopia vašu snahu,
ak zakúsia lásku pravú,
prebohato vám
dobro dobrým splatia.

Náš otec, hudobník a muzikant

Aj keď dychovka a kamaráti boli väčšinou na prvom mieste, hlboko si ho vážime, lebo vedel, čo chcel. Išiel za svojím cieľom, za svojou múzou, hudbou. Podriadil jej svoj život, svoje manželstvo, svoju rodinu. Spomíname si z detstva, že keď s tanečnou skupinou mal v sobotu večer hrať v Texase, neskôr v Perle, našim budičkom, nás štyroch súrodencov, Vlasta, Jojo, Ja, Ľudo, bolo trilkovanie a preberanie na klarinete, či saxofóne. Nezabudnuteľné boli pre nás letné výlety s dychovkármi do okolia Valaskej. Udier, Kamenisté, Tále a inde. Okrem výborného

Zvlášť si ceníme, že sme ho doma nikdy nepočuli vypustiť z úst vulgárne a hrubé slová, nadávky. Často si na to spomeniem, keď začujem, ako sa niektorí ľudia medzi sebou hrubo rozprávajú, zvlášť u mladých ľudí a detí mi je to ľúto. Ale pekne po poriadku.

Spolu so sestrou, ktorá je o niečo staršia a viacej si pamätá, načreli sme hlbšie do minulosti a do spomienok.

Náš otec bol vojak z povolania, hudobník vo vojenskej posádkovej hudbe. Narodil sa v roku 1927 v dedine Drahovce pri Piešťanoch ako 2. syn. Bola taká obyčaj, že starší syn, v našom prípade jeho brat Jozef, ostal pracovať na gazdovstve a mladší, náš otec Ľudovít, musel ísť do sveta. Odchádza ako 14 ročný do vojenskej posádkovej hudby v Trenčíne. Tam prežil mládenecké roky. Chodievali hrať na rôzne miesta pri rôznych príležitostiach. Pri jednej z takýchto ciest sa zoznámil s našou mamou, Máriou Šuhajdovou z Fančovej pri Bystricičanoch. Ako 20 ročný

jedla tam bola vždy dobrá nálada, šantenie, spev. Nezabudnuteľné boli aj sviatočné dni /štátne sviatky/. Oslobodenie, 1. mája, MDD a i., keď ulicami kráčala Valaštianska dychovka. Vpredu náš otec, dirigent, kapelník. Na námestí zastali a vyhrávali rezké skladby. Vtedy sme boli my - deti na svojho otca veru hrdé. V pamäti máme aj fašiangy, keď na alegorickom voze bolo napísané: „Do tanca hrá Lajo Valo.“ Akákoľvek významná udalosť vo Valaskej bola spätá s dychovkou. Náš otec bol veselá kopa. Často vtipkoval a širil nielen u nás doma dobrú náladu. Častoval nás všelijakými vtípnymi menami. V takých chvíľach sme mu aj občasné nedostatky u nás doma odpustili. Naša dobrá, trpezlivá mama sa to vždy snažila nejak zaplátať. S odstupom času si myslím, že situáciu veľmi dobre pochopila. Vedela, že otec sa venuje tomu, čo má rád, čo vie, čím je osožitý pre iných, veď vychovával budúcich hudobníkov, a to je poslanie. Preto mu jeho občasné prešľapy vždy odpustila.

sa s ňou oženil. Postupne pribúdali deti Vlasta, Jozef, Mária, Ľudovít. Každý z nich sa narodil v inom meste, tam, kde práve s posádkovou hudbou pôsobil. Keď sa presťahovala rodinka do Zvolena, kde sa narodila Mária, sestra Vlasta mala ísť do 1. triedy a jeho mali preveliť do Čiech. Vtedy sa rozhodol vystúpiť z vojenskej služby. V tom čase ho už prišli lákať do fabrickej dychovky v Hronci. Aj vo Valaskej chceli nadšenci založiť dychovku a on ako skúsený muzikant mal byť pri tom. Stalo sa tak v roku 1956.

Pridelili nám byť na Námestí 1. mája v činziaku, ktorý ešte nebol úplne hotový, ale niekoľko rodín tam už predsa bývalo. A tak sme sa sťahovali z krásnej novej bytovky vo Zvolene v časti Sekier do Valaskej. Tam sa narodil aj náš najmladší brat Ľudo. Otec začal pracovať v Strojárňach Piesok.

Je príjemné spomínať na naše detstvo, lebo to bolo dobré detstvo. A výročie valaštianskej dychovej hudby nám ho pripomína, lebo život našej rodiny bol cez nášho otca so životom dychovkárov výrazne spätý. Vcelku sme boli šťastní.

Sme so sestrou hrdé na to, že náš otec, hudobník, muzikant, ktorý vedel zahrat' azda na každom hudobnom nástroji, stál spolu s inými pri zrode dychovej hudby vo Valaskej. Bol nielen hráč na klarinete, či saxofóne, ale aj učiteľ, dirigent, kapelník. Hral aj v dychovkách v Hronci, na Piesku, v Podbrezovej. Vzájomne sa dopĺňali a spolupracovali, tak ako je to predpokladám aj dnes. Vznikali tam pekné priateľstvá. Nielen medzi muzikantmi, ale aj medzi rodinami a ich deťmi, ktoré pretrvávajú.

Sme radi, že si môžeme takto verejne, pri takejto príležitosti zaspomínať na nášho otca, hudobníka, pretože si to zasluži a boli sme mu to dlžné. V jeho šlapajach pokračoval iba brat Jozef, ktorý predčasne opustil tento svet. Tiež zanechal stopu v histórii dychovej hudby vo Valaskej, aj keď nie takú výraznú, ako náš otec. Aj najmladší brat Ľudo už nie je medzi živými. Ostali sme my dve so sestrou, jediné pamätníčky z rodiny na nášho otca, našich rodičov. Máme radi dychovku a hudbu vôbec. Lebo ju mal rád náš otec, akoby lásku k hudbe do našich srdiec zasiaľ. Je pre nás spomienkou na neho, naše detstvo, na našu dobrú mamu, ktorá s ním trpezlivo znášala všetko, čo do nášho života fungovanie v dychovke prinášalo. Spolu s mamou nám dali veľa lásky a naučil nás pracovať pre dobrú vec celku, pre verejnosť.

Sme radi, že môžeme uverejniť túto spomienku na nášho otca, kapelníka, učiteľa, hudobníka, Ľudovíta Vala, pri príležitosti 60. výročia vzniku dychovej hudby vo Valaskej. Právom mu patrí miesto medzi osobnosťami kultúrneho života vo Valaskej. Česť jeho pamiatke, ako aj pamiatke všetkých tých, ktorí v dychovke pôsobili, dali jej svoje srdce, ale už nie sú medzi nami.

Dcéry Vlasta, Mária

Spomienkam na SNP prišlo aj počasie

História sa nedá vymazať ani oklamať. Je vzácna, je naša. Aj po rokoch nám prináša spomienky, čo sme prežili my, naši rodičia, susedia, priatelia. Spomienky na ľudí, ktorí neváhali vziať do rúk zbraň, aby sa postavili proti fašizmu a jeho prisluhovačom, v rozhodujúcich chvíľach slovenských dejín. Táto skutočnosť sa potvrdila aj v sobotu 20.8.2016, keď sme si v krásnom prostredí slovenských hôr na Krpáčove pri obnovených padákoch za slnečného teplého počasia spomínali na všetkých, ktorí v SNP zanechali svoju stopu. S úctou a patričnou pietou za zvukov dychovej hudby pristupovali čelní predstavitelia regiónu a členovia ZPB k pomníku, aby položením vencov podakovali všetkým za ich účasť v SNP. Dokumentovali tak, že ich boj a snaha za lepší život neboli márne. Potešilo nás, že medzi zástupcami miest a obcí kráčal aj starosta našej obce, členovia zastupiteľstva a medzi organizačnými pracovníkmi bola aj dcéra priameho účastníka povstania pána Mareka Žabku - Lydka. Po príhovoroch hostí sa pod dirigentskou taktovkou p. Škantárovej predstavil s hymnickými piesňami zmiešaný spevácky zbor Lipka pri MOMS. V programe ďalej účinkoval súbor Urpín na oslavu víťazného boja proti fašizmu. Čím iným vyjadriť vďaka a úctu tým, ktorí položili svoje životy v SNP, ako piesňou. V podaní zmiešaného speváckeho zboru

ru Lipku pod taktovkou p. Škantárovej odzneli v druhom bloku piesne národné, ľudové i prekáračky. Speváci svojím vystúpením rozospievali celé hľadisko. Dali sme svojmu spevu srdce, v ktorom bije aj po rokoch krv našich otcov, blízkych a priateľov. Na ich večnú pamiatku, na oslavu povstaleckých dní.

Členovia spevokolu Lipka

JUBILANTI

júl - august 2016

Pri vašom krásnom výročí, slzy sa tsnú do očí, srdce sa láskou rozbuší, radosť nám vchádza do duší, bozky sa snúbia s objatím a pery šepkajú dojatím. Žite dlho medzi nami, kým vás máme, nie sme sami. Milí naši jubilanti, všetko najlepšie!

Viliam Medved', 85	Štefan Farárik, 75
Antónia Pažmová, 85	PaedDr. Dušan Sliačan, 75
Ružena Chudíková, 85	Cecília Strnádiková, 75
Ladislav Králik, 80	Anna Komárová, 75
Alžbeta Gálová, 80	Ing. Stanislav Blahút, 70
Jozef Mikloš, 80	Eva Simanová, 70
Valéria Dobrotová, 80	Hana Kúrová, 70
Marta Švantnerová, 80	Vladimír Kúdelka, 70
Vladimír Ďuriak, 80	Marie Kvaková, 70
Božena Kyseľová, 80	Václava Kocúrová, 70
Elena Kňazeová, 75	

NARODILI SA

*Nadišla tá krásna chvíľa, keď matka dieťa porodila.
Vietor odvíjal všetky chmáry, zostal úsmev, radosť v tvári.*

13.06.2016 – Valéria Adamovičová
14.07.2016 – Jasmina Balážová
26.07.2016 – Lukáš Šterba
29.07.2016 – Maxim Magera
02.08.2016 – Nela Poliaková

UZAVRELI MANŽELSTVO

*Jedno srdce našlo druhé,
šťastie podobá sa dúhe.*

*Dve dlane sa spojili,
život dostal nový rozmer
vo chvíli...*

16.07.2016 – Boris Mikloško – Mgr. Petra Papiežová
16.07.2016 – Anton Havrila – Elena Struhárová
16.07.2016 – Jerguš Horecký – Kristína Macíková

ROZLÚČILI SME SA

*Je ticho po bolesti,
je celkom blízko ku hviezdám.
Pozdravy na stuhách, vyklonené
sviečne
a zopár veršov na rozlúčku.
Taký je akord odchodu,
keď slzy vyplavili klasobranie dní,*

*keď slovo ešte naposledy zazvoní.
Láska - ako ľahko zapraskali
putá,
čo držali nás pevne k zemi,
keď sme sa oddávali kvetom
pre zakvitnutie zajtrajšie.*

+ 24.06.2016 - Mária Trnavská (*02.05.1949)
+ 30.06.2016 - Milan Kúdelka (*21.12.1939)
+ 11.07.2016 - Klára Pustajová (*26.09.1949)
+ 15.07.2016 - Magdaléna Libičová (*09.02.1953)
+ 27.07.2016 - Pavol Zelenčík (*16.05.1952)
+ 31.08.2016 - Pavol Turčín (*24.12.1962)
+ 08.08.2016 - Ladislav Pravotík (*19.04.1965)
+ 10.08.2016 - Milan Babka (*02.03.1948)
+ 15.08.2016 - František Zsolnai (*16.03.1927)
+ 21.08.2016 - Helena Krejčiová (*25.12.1932)

SPOMIENKY

Odišiel si preč, nás to veľmi bolí, opustil si tento svet, proti svojej vôli. Boh má právo rozhodnúť, tu však zdá sa priskoro. Byť s tebou je môj sen, no krídla neviem nájsť. Zostúp, veď ťa ľúbim, chcem ťa vidieť rásť. Vzal si mi šťastie, keď si odišiel, volám ťa večne a ty si mi neprišiel. Anjela je tvoje srdce hodné, tak lietaj s ním po nebi, ty tam a my s tebou v srdci na zemi.

Dňa 16. augusta by oslávil svoje 28. narodeniny náš milovaný synček, vnúčik, synovec, bratranec a kamarát

Miško Kováč

a dňa 24. augusta si pripomíname smutné siedme výročie, keď nás po tragickej nehode navždy opustil. S láskou a večnou bolesťou v srdci spomínajú mama, otec, starká, blízka rodina, kamaráti. Kto ste ho mali radi, venujte mu tichú spomienku.

Ten, kto ťa poznal, spomenie si, ten kto ťa mal rád, nezabudol.

Dňa 31. augusta 2016 by sa bol dožil 90 rokov náš otec, svokor, starký aj prastarký

Ján Dobrík.

Tento rok sme si pripomenuli aj smutné 25. výročie jeho úmrtia.

S láskou a úctou spomínajú synovia Ľubomír a Vladimír s rodinami.

*Pre spomienku nájdime si čas,
kedy náš drahý opustil nás.*

Dňa 13. augusta sme si pripomenuli nedožitých 89 rokov a 22. septembra si pripomenieme prvé výročie úmrtia nášho drahého otca, svokra, starého a prastarého otca

Ondreja Dobrika.

S láskou a úctou spomínajú syn Milan s manželkou Elenou, vnukom Ivom, vnučkou Lujzou s manželom Michalom a pravnúčik Teuško.

Očiam si vzdialená,
ale v srdciach našich žiješ...

Dňa 5. septembra si pripomíname 3. výročie úmrtia našej drahej mamičky

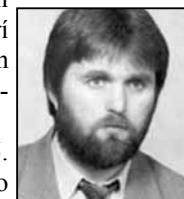
Edity Harinekovej.

Za tichú spomienku ďakujeme všetkým, ktorí nezabudli a spomínajú s nami. S láskou a úctou spomínajú syn, dcéra s rodinami, vnučky, sestra a krstní synovia s rodinami.

Všetko, čo na zemi žije, zvädne ako v poli kvet, koľkých drahých zem už kryje, ktorí opustili svet. Kto však verí v Teba, Pane, ten má miesto prichystané navždy v Tvojej blízkosti, kde nás prijmeš z milosti.
Dňa 06. augusta 2016 sme si pripomenuli 5. výročie odchodu do večnosti nášho blízkeho príbuzného

Ivana Faška.

V modlitbách sme stále s tebou. Matka, synovia Ján a Ivan, brat Igor, blízka i vzdialená rodina, priatelia a známi. Ktorí ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

*Ruky pracovité museli skrehnúť,
žiadalo sa im v rodnej zemi odpočinúť.
Srdce ubolené prestalo biť,
nebolo lieku, aby mohlo ďalej žiť.
Už ťa neprebudí slnko ani krásny deň,
na valaštianskom cintoríne spíš svoj večný sen.*

Dňa 20. augusta uplynulo 5 rokov, čo nás navždy opustil náš otec, starý otec

Július Zelenčík z Valaskej.

S láskou spomínajú dcéry Marcela a Eva s rodinami.

*S tichou spomienkou k tvojmu hrobu chodíme,
pri plameni sviečky sa za teba modlíme.
Dňa 26. 9. 2016 si pripomenieme 2. výročie úmrtia našej drahej*

Irenky Miklošovej.

S láskou spomínajú manžel a deti s rodinami.

Na oblohe sa rozsvietila veľká hviezda, to si ty, syn náš, a pozeráš na nás z neba. Tam v raji nebeskom pokoj večný maj, buď naším anjelom, na zemi nás chráň. Hoci si odišiel, nie si medzi nami, navždy si zostal v srdciach tých, ktorí ťa vrúčne milovali.

Dňa 1. augusta sme si pripomenuli druhé výročie rozlúčky s našim milovaným synom

Martinom Babčanom z Valaskej.

S úctou a láskou spomínajú rodičia, brat, starí rodičia a ostatná rodina.

NEKROLÓGY

MÁRIA TRNAVSKÁ

Narodila sa 2.5. 1949 rodičom Pavline a Pavlovi Hrončekovcom ako prvá z dvojčiek a zároveň najstaršia z ich siedmich detí. Spolu so súrodencami Jánom, Emíliou, Annou, Elenou, Oľgou a Vladimírom prežila detstvo v rodnej obci v Detvianskej Hute. Ukončila tam základné vzdelanie a ďalej v učení pokračovala vo Zvolene, kde sa vyučila v odbore kuchár - čašník. Túto činnosť následne vykonávala pre Interhotel Ružomberok. Neskôr nastúpila do Železiarní v Podbrezovej, kde sa zoznámila so svojim budúcim manželom Pavlom Trnavským, s ktorým uzavrela vo Valaskej v roku 1978 manželstvo a prežila s ním ďalších 37 rokov. Počas tohto obdobia vchovali tri dcéry Moniku, Inku a Zuzku. Mária po ťažkom úraze ostala od roku 1986 na invalidnom dôchodku. No napriek chorobe si našla záľubu, a to najmä v pečení tort a koláčov, čím vedela potešiť široké okolie. Venovala sa aj záhradke a ručným prácam. Celý život bola aktívna a angažovala sa v rôznych spoločenských a miestnych spolkoch. V posledných rokoch sa tešila zo svojich milovaných vnúčat Inky, Dášky, Bianky a Oliverka, ktoré jej robili veľkú radosť. Spríjemňovali jej chvíle, kedy bojovala s ťažkou chorobou. Tú jej pomáhali prekonávať aj ďalší jej srdcu blízki: dcéry, manžel, všetky sestry aj brat. Za to, že stáli pri nej do poslednej chvíle, im patrí veľké poďakovanie. Zomrela 24. júna 2016.

MILAN KÚDELKA

Narodil sa rodičom Pauline a Jánovi Kúdelkovcom ako ich druhé dieťa. Mal staršieho brata Júliusa. Vyrastal vo Valaskej, kde začal navštevovať základnú školu. Vo vzdelávaní pokračoval na meštianke v Brezne a ďalej na Strednej priemyselnej škole strojníckej na Piesku. V roku 1957 sa zamestnal v Strojárňach Piesok na úseku kontroly a riadenia kvality. Popri zamestnaní si rozširoval vzdelanie 3-ročným štúdiom v Prahe. Dôležitým medzníkom jeho života sa stal rok 1962, kedy 17. novem-

bra uzavrel manželstvo s Blaženou Fabriciusovou, s ktorou prežil ďalších krásnych 53 rokov. Po dvoch rokoch spoločného života sa im narodil syn Jaroslav a v roku 1971 do rodiny pribudla dcéra Renáta. S láskou vychovával svoje dve deti, pomáhal im a podporoval ich celý život. Pomáhal aj pri výchove milovaných vnučiek. Hrával sa s nimi, učil ich čítať či spievať pesničky. Tešil sa z ich pokrokov a úspechov. Bol stále usmievavý a veľmi rád svojim blízkym rozprával historky zo svojho života. Do zaslúženého starobného dôchodku odišiel v roku 1997, no ani potom nezaháľal. Venoval sa podnikaniu v strojárskych výrobách spolu so synom Jaroslavom.

Postupne rokmi pribúdali zdravotné problémy a sily sa strácali. Nakoniec smrť ukončila jeho život dňa 30. júna 2016.

PAVOL ZELENČÍK

Jeho život sa začal odvíjať 16. mája v roku 1952 vo Valaskej. Pavol sa narodil do rodiny Zelenčíkovej, otcovi Pavlovi a matke Márii, rodenej Kúdelkovej. Mal dvoch súrodencov: brata Milana a sestru Jolku. Po ukončení základného vzdelania navštevoval Strednú odbornú učilište na Piesku a následne začal pracovať vo Švermových železiarňach v Podbrezovej. Potom absolvoval základnú vojenskú službu, po ktorej sa vrátil späť do železiarní. Začal si dopĺňať vzdelanie na Strednej priemyselnej škole na Piesku. Dôležitým medzníkom jeho života sa stal rok 1980, kedy uzavrel manželstvo s Vierkou Laprčkovou, s ktorou mal dvoch synov - Juraja a Miroslava. Popri venovaní sa rodine diaľkovo navštevoval Ústrednú školu požiarnej ochrany v Martine, ktorú úspešne ukončil maturitnou skúškou. Vo Švermových železiarňach pracoval ako mechanik obrábacích strojov a to až do roku 1990, kedy bol z podniku dlhodobo uvoľnený pre zastupovanie predsedu miestneho národného výboru. V komunálnych voľbách bol zvolený za starostu obce Valaská a túto funkciu vykonával celé volebné obdobie. Pavol bol aktívnym človekom, ktorý sa zaujímal hlavne o hasičstvo, šport či turistiku. Bol veliteľom obecného požiarneho zboru, predseda Mikroregiónu Čierny Hron, ďalej člen Regionálnej rady združenia miest a obcí Slovenska aj predsedu rady Ekológ. V roku 1996 ukončil dvojročnú školu FAO so zameraním na podporu a rozvoj vidieckeho turizmu a agroturizmu. Následne zastával funkciu podpredsedu Slovenského zväzu turizmu a agroturizmu a bol aj predsedom sekcie turizmu pri Slovenskom zväze turizmu a agroturizmu v Bratislave. Určité obdobie zastával funkciu okresného veliteľa Dobrovoľnej požiarnej ochrany a neskôr pracoval na rôznych pozíciách. Okrem toho propagoval zavádzanie vidieckeho turizmu v našich podmienkach. Pavol sa na svojej púti životom zoznámil s priateľkou Oľgou, s ktorou spoločne zdieľal ďalšie nástrahy osudu. Nakoniec na následky ťažkej choroby sa jeho životná púť skončila.

PAVOL TURČIN

Pavol sa narodil 24. decembra v roku 1962. Bol prvorodeným synom rodičov Ignáca a Anny Turčinovcov. Už od svojho ranného detstva mal zhoršený zdravotný stav. Prvých šesť rokov často trávil v nemocnici, ale obklopený láskou svojich rodičov a tiež vrúcnu láskou starej mamy to statočne zvládol. Ich pomoc aj jeho silná vôľa bojovníka ho posunuli vpred a zaradil sa medzi školopovinné deti. Detstvo a skorú mladosť prežíval intenzívne, bol kamarátsky, priamy a veľmi rád hrával futbal i hokej. Základné vzdelanie ukončil vo Valaskej. Túžil po nových vedomostiach. V učení pokračoval na odbornom učilišti pri podniku ZVT v Banskej Bystrici, ktoré ukončil s vyznamenaním v odbore strojnícky zámočník. Keď mal 16 rokov, zomrel mu otec, čo ho veľmi raniilo, pretože to bolo obdobie, kedy ho veľmi potreboval. Popri zamestnaní si večerne doplnil vzdelanie na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Brezne a úspešne absolvoval aj kurzy zvarovania i kuriča na plynové kotly, čo využil asi 4 roky pri sezónnej práci v Základnej škole vo Valaskej. Pavol trvale býval v Banskej Bystrici. Po ukončení školy bol zamestnaný v podniku ZVT, kde pracoval ako zámočník a zvarač. Neskôr pracoval v PN ZP Slovenská Ľupča, určitý čas v Agrozete Prieľo- uť, v STS Kremnička, v Mostárni Brezno a posledných 5 rokov v KUR- TE Banská Bystrica. Pavol mal pozitívny vzťah k práci, často chodil na montáže po celom Slovensku. Z vážnych zdravotných dôvodov ostal od roku 2011 na čiastočnom invalidnom dôchodku. Voľné chvíle si vyplňal čítaním historických románov, ale študoval aj odborné časopisy, ktorých mal celú knižnicu. Bol sebestačným človekom, prísny

na seba, priateľským, svedomitým, svoje rady a ponaučenia často pripomínal svojim najbližším. Po smrti mamky, ktorá zomrela pred 9 rokmi, ostal sám so svojim bratom. Rád pomáhal v záhrade a tiež sa rád zabavil v spoločnosti. No pred rokom sa jeho zdravotný stav zhoršil natolko, že bol 5 dní v kóme. Dostal sa z nej, no jeho srdce bolo už oslabené. Napriek týmto ťažkostiam mal chuť žiť a plánoval ešte zrealizovať veľa vecí. Bohužiaľ, všetkých svojich blízkych prekvapil a krátky boj so zákernou chorobou prehral 31.7.2016.

LADISLAV PRAVOTIAK

Narodil sa 19. apríla v roku 1965. Svetlo sveta uzrel v Brezne a vyrastal vo Valaskej, obklopený láskou svojich rodičov Ladislava a Anny Pravotiakovcov. Tu navštevoval základnú školu a od roku 1980 študoval na Gymnáziu v Brezne. Potom prišiel čas, kedy narukoval na vojnu. Tú odslúžil v Brne a po návrate do civilu pracoval v podniku Strojárne Piesok. Odstupom času bol zamestnaný v spotrebnom družstve Jednota Brezno, kde vykonával funkciu požiarného technika. Po dvoch rokoch sa jeho pracovné zaradenie zmenilo na zástupcu vedúceho potravín v Banskej Bystrici. A tak čas plynul, v roku 1992 sa mu narodil syn Patrik, ktorého sám vychovával. Pomáhali mu pri tom rodičia, u ktorých spoločne bývali. Ladislav mal veľmi rád prírodu, často chodil do našich krásnych hôr, kde si nazbieral huby. K tejto svojej záľube viedol aj svojho syna, ktorého často brával so sebou. No jeho čas sa zrazu naplnil, kniha života sa zavrela.

MILAN BABKA

2. marcový deň v roku 1948. Milan sa narodil v Podbrezovej rodičom Martinovi a Júlii Babkovcom. Detstvo prežil v Jasení spolu so svojimi súrodencami. Základné vzdelanie ukončil v Predajnej a ďalej v učení pokračoval na odbornom učilišti, ktoré ukončil v odbore strojný zámočník. Prvým jeho zamestnávateľom sa stal podnik Strojárne Piesok. Časom svoju odbornú kvalifikáciu strojného zámočníka uplatnil vo Švermových železiarňach v Podbrezovej na ťahárni rúr. Spomeniem aj jeden z jeho najdôležitejších životných medzníkov a to rok 1973. Vtedy uzavretím manželstva spojil svoju životnú cestu s Ľubicou, s ktorou spoločne kráčali ďalších 43 rokov. Počas tohto obdobia vychovali jediného syna Erika. Pán Milan sa popri zamestnaní venoval záhradkárstvu, neskôr aj kynológii. Keď si zadovážili rodinný dom, vykonával všetky potrebné domáce práce a tiež choval zvieratá. Chvilke oddychu si užíval pri rybárčení či hubárčení. Rokmi samozrejme sily u neho ubúdali a začali sa hromadiť rôzne zdravotné problémy. Nakoniec jeho srdce už nevládalo ďalej vykonávať svoju činnosť a prestalo biť. Stalo sa tak uprostred leta, 10. augusta v roku 2016.

HELENA KREJČIOVÁ

Narodila sa 25.12. 1932 v Pohronskej Polhore. Rodičia: otec starostlivý a láskavý, chýrny stolársky majster, mama úžasná pracovitá žena so svojiským humorom. Mala nevlastnú sestru Máriu a brata Jozefa, ďalších štyroch súrodencov, sestry Ruženu a Annu, bratov Františka a Vojtecha.

V Pohronskej Polhore prežila aj svoje detstvo v drevenom domčeku na okraji dediny. Nežilo sa ľahko, ale starostliví rodičia sa snažili zabezpečiť potreby mnohopočetnej rodiny. Pomáhali aj deti, neraz spomínala, ako putovali s otcom pešo alebo na voze až ku R. Sobote predávať dosky a iné rezivo a domov privážali kukuricu a rôzne potraviny. S mamou chodili pracovať na pole do gazdovských rodín. Najviac detských hier a radostí si užila s kamarátkami pri pasení husí za dedinou. Bolo to aj trápenie, keď sa im opustené husi roztrhali a musela prísť so strachom bez nich domov. Do ľudovej školy chodila na Polhore, potom do meštianky v Tisovci. Nemala možnosť ďalej študovať, bola šťastná, že si mohla urobiť aspoň kurz, lebo rada chodila do školy a bola výbornou žiačkou. Ťažké časy zažila počas vojny. V povstaní sa im stratil brat Jozef, otca

ťažko zranila guľka pri prestrelke Nemcov a partizánov, ktorá sa odohrávala pri ich dome. Na tieto udalosti a ďalšie hrôzy, ktoré v tom období zažila, nedokázala nikdy zabudnúť.

Po vojne si kúpili domček s veľkou záhradou a rodina sa presťahovala do Rimavskej Soboty. Tam začala aj pracovať, najprv v konzervárni, neskôr v sociálnej poisťovni a na okresnom národnom výbore, potom na pobočke v Hnúšti.

V roku 1954 sa vydala, jej manželom bol Emil Krejči. Presťahovala sa k nemu do Tisovca. Aby nemusel denne cestovať do práce v Zlievarni Hronec, presťahovali sa v roku 1958 do bytu vo Valaskej. Tu už mali aj dcéru Janu a syna Milana, onedlho sa narodil druhý syn Dušan. Po narodení detí sa naplno venovala rodine. Do práce nastúpila až keď deti povyrástli. Začala pracovať ako predavačka. Kvalifikáciu získala na učňovskej škole v Banskej Bystrici a až do dôchodku pracovala v zelvoci na Piesku a vo Valaskej.

Prvorodé boli pre ňu vždy deti a manžel, ale udržiavala kontakty aj so svojimi rodičmi, sestrami, bratmi a aj s rodinou z manželovej strany. Často sa navštevovali a prežívali spolu príjemné chvíle, či už doma, alebo na výletoch v prírode, na gulášoch a iných stretnutiach. Dobré sa cítila aj v spoločnosti svojich kamarátok a kolegyň, s ktorými tiež spolu s manželom prežívali príjemné a veselé chvíle.

Deti dospeli, rodina sa postupne rozrastala, narodil sa vnuk, vnučky, pravnučka. Prežívala radosti, ale aj starosti a dni poznačené trápeniami, keď jej postupne odchádzali jej najbližší. Veľmi ťažko znášala stratu manžela, s ktorým prežila krásnych 50 rokov a nesmierne ju zasiahla krátko po jeho odchode smrť najmladšieho syna Dušana. Tieto udalosti prežívala veľmi ťažko ona i celá rodina, no stáli pri nej jej najbližší a pomocnú ruku jej podali aj jej kamarátky, ktoré ju postupne vtiahli do spoločenského života v obci. Vtedy začala pracovať vo výbore Zväzu protifašistických bojovníkov a v Jednote dôchodcov vo Valaskej. Aj v spoločnosti týchto ľudí sa cítila dobre a príjemne, rada a často sa zúčastňovala podujatí, ktoré organizovali a prebiehali v obci. Vždy mala kde ísť, čo robiť, rozšíril sa okruh jej priateľov.

Mala veľa záujmov a záľub: rada spievala, bola za každú zábavu, veľmi dobre šoférovala, cestovala, obľubovala ručné práce, lúštenie krížoviek, sledovanie prírodopisných, súťažných a zábavných programov, chodila na prechádzky, do prírody. Po odchode do dôchodku veľa času strávila s manželom na chalupe, ktorú si kúpili v Tisovci. Tam prežívali príjemné chvíle so svojimi susedmi, ale aj deťmi a vnúčatami, ktoré ich tam často navštevovali. Tešila ju práca na poli i v záhradke.

Ako plynuli roky, začali sa hlásiť zdravotné problémy a choroby, síl jej ubúdalo. Ochorelo jej dobré a citlivé srdiečko, objavili sa aj ďalšie závažné ochorenia. Do svojich 80. rokov bola veľmi aktívna, mala výborné organizačné schopnosti, so všetkým si vedela sama poradiť, zorganizovať, zvládnuť. Ale všetko sa začalo rýchle zhoršovať. Prispela k tomu aj ťažká choroba a smrť zaťa, ktorá ju veľmi zasiahla. Opakované infarkty, strata videnia na jedno oko, minuloročná ťažká cievna mozgová príhoda. Už nemohla bývať sama, ťažko jej bolo starať sa o seba, musela zanechať svoje záľuby. Pre svoje obmedzenia sa začala trápiť, cítila sa nepotrebná. Opakované hospitalizácie, časté návštevy u lekárov jej uberali elán a energiu. Dcére, ktorá s ňou v tomto období bývala a starala sa o ňu, pomáhala opatrovatelka Brigítka. Spoločne sa jej snažili pomáhať prekonávať jej ťažkosti. Síce na invalidnom vozíčku, ale chodili na prechádzky a medzi ľuďmi. Vo svojich chorobách a bolestiach bola vždy až obdivuhodne trpezlivá a statočná, nikdy sa na nič nesťažovala, ale pri otázke AKO SA MÁTE? sa vždy rozplakala. Bola veľmi chorá, ale nedávala to na seba vidieť, preto všetkých, aj najbližších prekvapilo, keď sa jej srdce v nedeľu 21. 8. 2016 navždy zastavilo.

Pani Helene Krejčiovej

Podakovanie milujúcej dcéry

Mami, mamka, mamocka, mamulienka, moja milá, moja zlatá!

Takto som ti povedala veľa krát, ale cítim potrebu povedať aj v tejto chvíli veľké ďakujem. Za seba, za bratov, ich rodiny, za ocka, za tvojich súrodencov, za celkom všetkých, ktorí ti vstúpili do života.

Mala si každého rada, každého si obdarila svojou láskou. Najviac sme jej dostali my, tvoje deti. Vďaka aj za starostlivosť, obetavosť. To, čo som robila ja teraz, keď si nám ochorela, robila som úprimne rada, bola som úprimne šťastná, že som s tebou a že ti môžem pomáhať. A to som ti aj

veľakrát povedala. Bolelo ma, keď si hovorila, že by si radšej zomrela a aj ja by som mala pokoj. Viem, že si veľmi trpela pre svoje choroby a bola si nešťastná, že sa nemôžeš o seba sama postarať. Ale ďakujem ti, že si to ty, naša veľká bojovníčka, nevzdávala a že si tu bola napriek svojim ťažkostiam doteraz. Bola si veľmi statočná, nechcela si ma obťažovať, budiť ma v noci... Viem, že sa ti už nedalo bojovať, že už bolo pre teba ťažké žiť. Bu-

dež nám všetkým veľmi chýbať, ale zostaneš v našich spomienkach. A keď mi bude ťažko, spomeniem si na tie tvoje výroky, pri ktorých sme sa toľko nasmieli, ktorými sme si pomáhali v ťažkých chvíľach. Budeme spomínať na všetky tie krásne chvíle s tebou, na ten tvoj humor a nikdy na teba nezapudneme, lebo na teba sa nebude dať zabudnúť. Odpočívaj v pokoji!

Posledná rozlúčka so starostom zvoleným v prvých slobodných voľbách po novembri 1989

Zomrel prvý, po nežnej revolúcii slobodne zvolený starosta vo Valaskej, Pavol Zelenčík. Zúčastnil som sa aktívne prvých volieb, na všetko si nepamätám, ale dobrý pocit vo mne zostal. O tento pocit sa veľkou mierou zaslúžil Paľo.

Začínal som ako samostatne hospodáriaci roľník, a tiež som robil predsedu Urbárskeho spoločenstva vo Valaskej. Musím povedať,

boli to dosť ťažké časy. Vracala sa späť pôda na lesy pôvodným majiteľom. Paľo mi pomáhal, ako sa dalo. Keď som prišiel za ním s niečím v záujme obce, nikdy mi nepovedal: „Staraj sa o svoje kravy, aby ti dobre dojili, a toto tu nechaj na mňa!“ ako mi povedal jeden z neskorších starostov. Paľo mal záujem pozdvihnúť Valaskú, poľnohospodárstvo a súkromné podnikanie v nej. Keď sa organizoval poznávací zájazd po farmách a ďalších zariadeniach na vidieku do Rakúska, dal mi možnosť sa ho zúčastniť, za čo mu patrí moja vďaka, lebo mi to dalo veľa. Čerpám z toho dodnes.

Verím, že raz, keď sa bude pozeráť niekde z hora na nás, bude mať radosť, ako nám to tu vo Valaskej prekvitá, lebo to, čo sa tu dnes

Členovia volebnej komisie oznamujú Pavlovi Zelenčíkovi, že bol zvolený za starostu Valaskej

deje, je všetko iné, len nie prekvitajúca Valaská.

Je smutné, že nikto z vedenia obce si nedal za povinnosť pripomenúť, že zomrel prvý slobodne zvolený starosta, veď to bol významný medzník aj v našej obci. Vraj je starosta na dovolenke, ale v dnešnej dobe nie je problém sa

spojiť s kýmkoľvek do pár minút, kdekoľvek na svete. Mohol poveriť niekoho iného kompetentného z obce, kto by povedal pár slov pri rakve. Paľo si to zaslúžil. Moja manželka by to s radosťou urobila, stačilo povedať. Česť jeho pamiatke!

Jozef Pacera

Pavol Zelenčík, starosta pred úradom

Venované Pavlovi Zelenčíkovi

Vieme si vážiť nie tak dávnu minulosť?
Písal sa rok 1989.
Nežná revolúcia.
Nebola to poriadna zmena v našom živote?
Demokracia!
Štrnganie kľúčov.
Kolkože ubehlo odvtedy rokov?
Vtedy nám išlo o veľa.
Chceli sme byť štátom so slobodným duchom.
Bez diktátu, čo máme chcieť, ako a kde môžeme ísť.
Ako to skončilo?
A skončilo to vôbec?
Vyzerá to tak, že mnohí z nás na demokraciu ešte nedorástli.
Demokracia je aj zodpovednosť za seba a za iných.
Nie iba veľa brať, ale aj primerane vracať späť.
Nie iba spoločné rozkrádať, ale zveľaďovať, budovať.
Stále platí a bude platiť múdry zákon, že len ten môže brať, kto dáva.

Inak vzniká nerovnováha, napätie, nenávisť, závisť a zloba.
A každý, kto berie, má čo dať.
Svoj um, svoju prácu, vďačnosť, úsmev, ochotu pomôcť v núdzi.
Nemyslieť len na seba, ale aj na budúcnosť našich potomkov, prírodu, životné prostredie.
Nemali by sme rozmyšľať ako niektorí spoluobčania:
„Nech sa o nás obec, štát postará, my nemáme čo dať!“

Stačí, ak si dokážete okolo seba a v sebe upratať.

Boli to pekné nádeje počas nežnej revolúcie.
Túžby a sny...
Ale sme sa vyfarbili!
V tých časoch plných nádeje, optimizmu a túžby po zmene, zmene k lepšiemu boli aj u nás vo Valaskej prvé slobodné voľby starostu. Stal sa ním Pavol Zelenčík. Vlastne o ňom som chcela písať.

Mnohí z nás asi zabudli, aká to bola pre nás významná chvíľa. Prvé slobodné voľby po nežnej. A veru sa snažil, aj keď to boli nelahké časy. Mal záujem o rozvoj Valaskej

a podnikanie v nej. Mnohým pomohol. Bol na začiatku novej doby, lepšej doby, aspoň tak sme si vtedy viacerí mysleli. Za to mu patrí spomienka a naša vďaka.

Určite to tak cítime viacerí a chceme veriť, že raz svitne pre Valaskú nový deň, keď všetci spolu, budeme skrášľovať obec, jej okolie. Zveľaďovať ju.

Nebudeme si klást polená pod nohy, ale spolu sa tešiť z úspechov našich občanov, detí, k spokojnosti tých, ktorí už pre Valaskú v minulosti niečo urobili a teraz sledujú, ako sa tým mladším darí.

Z úcty k tým, ktorí tiež veľa urobili, ale už nie sú medzi nami.

**Preto ešte raz.
Ďakujeme ti, Pavol,
za tvoju prácu a snahu.
Ty si tu bol prvý,
na začiatku.
Na začiatku zmeny.
Ažda sa raz všetko zmení
k lepšiemu.
Záleží to od každého z nás.**

Češť tvojej pamiatke!

Mgr. Mária Pacerová

Memoriál Jána Gildeina

Dňa 23.7. 2016 sa uskutočnil futbalový turnaj Memoriál Janka Gildeina za účasti družstiev Tatran Č. Balog, ŠK Hronec, Partizán Osrbliu a domácej OFK Slovan Valaská. Výsledky turnaja - OFK Slovan Valaská - Tatran Č. Balog 4:5, ŠK Hronec - Partizán Osrbliu 2:3, Tatran Č. Balog - Partizán Osrbliu 1:0, OFK Slovan Valaská - ŠK Hronec 4:1.

Poradie turnaja:

1. Tatran Č. Balog 6:4 6 bodov
2. OFK Slovan Valaská 8:6 3 body
3. Partizán Osrbliu 3:3 3 body
4. ŠK Hronec 3:7 0 bodov

V prestávke turnaja si zmerali sily aj naše futbalové nádeje z OFK Slovan Valaská.

V horúcom počasi nešetřili silami a hrali vo vysokom tempe a s peknými akciami, čo diváci ohodnotili častým potleskom. V zápase ani tak nešlo o výsledok, ale o to, ukázať že s mládežou sa dá robiť aj na dedinách, len treba jedno - tre-

ba chcieť.

Na záver turnaja boli ohodnotené všetky mužstvá peknými pohármi podľa umiestnenia. Ocenení boli aj najlepší hráči: najlepší hráč - Oliver Trajtel' - OFK Slovan Valaská, najlepší strelec - Ondrej Pribula /4 góly/ - OFK Slovan Valaská, najlepší brankár - Peter Giertl - Tatran Č. Balog. Poďakovanie patrí sponzorom turnaja: Obecný úrad Valaská, p. Pessl M., p. Krupa M., Cafe Maestro - P. Dobrota, poďakovanie patrí tiež Perla Gastro - Štubňa Ľ. za občerstvenie pre hráčov a futbalových priaznivcov, Dobrovoľný hasičský zbor Valaská za ozvučenie a p. Šnekovi P. za materiál. Vďaka patrí aj OFK Slovan Valaská, predsedovi klubu p. Štrbovi V., hlavným organizátorom turnaja Blahutovi Dušanovi a Magerovi Matúšovi, ktorý aj perfektne moderoval celý priebeh turnaja. Bodkou za skvelým športovým dňom bola zábava a dobrá nálada pri muzike v Perle.

Vyhodnotenie starších žiakov OFK Slovan Valaská ročník 2015/2016

V súťaži sme skončili na 5. mieste so ziskom 21 bodov a skóre 47:51. Odohrali sme 18 zápasov, z toho sme 6 zápasov vyhrali, 3 remízovali a 9 zápasov sme prehrali. V sezóne 2015/2016 bolo naplánovaných 76 tréningových jednotiek. Najlepšiu dochádzku na tréningy mali: Švantner Ľudo 73 T.J., Patúš Tomáš 72 T.J., Zemanovič 71 T.J., Patúš Lukáš 71 T.J., Tekelová Vanesa 68 T.J., Kožiak Tomáš 66 T.J., Výboštok Peter 63 T.J., Ondruš Vlado 60 T.J., Ondruš Peter 60 T.J., nespokojný som s dochádzkou - Koštil' Michal, Majchút Paťo, Kožiak Lukáš, Kramla Samo, Strmeň Dávid. Najlepšiu dochádzku na majstrovské zápasy mali / podľa odohraných minút 1400': Švantner Maťo 1400', Patúš Lukáš 1332', Patúš Tomáš 1305'. Ocenení boli aj najlepší hráči - najlepšia dochádzka na tréning Švantner Ľudo 73 T.J., najlepší strelec Švantner Maťo 15 gólov, najlepší hráč Švantner Maťo, ktorí boli odmenení vecnými cenami na futbalovom turnaji, ktorý sa konal 23.7. 2016 vo Valaskej.

Vyhodnotenie mladších žiakov - prípravka, deti do 11 rokov

V ročníku 2015/2016 odohrali chlapci a dievčatá 10 turnajov, čo je 46 turnajových zápasov. Z toho sme 22 zápasov vyhrali, 5 remízovali a 18 zápasov sme prehrali, skóre sme mali 78:63. O góly sa rozdelili: Patúš Lukáš 23, Švantner Ľudo 19, Spišiak Maťo 18, Baran Zdeno 7, Balco 3, Tekelová Nina 3, Zemanovič 3, Pavlovský 1, Tekelová Vanesa 1.

Umiestnenie na jednotlivých turnajoch - 12.9. 2015 Brusno - 3.miesto, 19.9. 2015 Balog - 2.miesto, 26.9. 2015 Hel'pa - 3.miesto, 3.10. 2015 Bravčovo - 3.miesto, 10.10. 2015 Bravčovo - 4.miesto, 17.10. 2015 Polomka - 2.miesto, 23.4. 2016 Brusno - 5.miesto, 30.4.2016 Polomka - 3.miesto, 7.6.2016 Balog - 1.miesto,

11.6. 2016 Balog sa konal finálový turnaj za účasti 8 družstiev, kde sme skončili na 6.mieste. Na záver chcem poďakovať Cafe Maestro - Dobrotovcom za občerstvenie pre deti počas všetkých turnajov, OcU - Valaská, rodičom a starým rodičom, príbuzným detí, ktorí nás vozili vlastnými autami. Poďakovanie patrí aj asistentovi trénera Michalovi Tomkovi a vedúcemu mužstva Tomášovi Patúšovi.

Tréner Ľubomír Danko
- Športu zdar a futbalu zvlášť!

